

Ann-Kristin Brændvang og Knut Ø. Sørensen

Fylkesfordelt satellittregnskap for turisme

Rapporter

I denne serien publiseres statistiske analyser, metode- og modellbeskrivelser fra de enkelte forsknings- og statistikkområder. Også resultater av ulike enkeltundersøkelser publiseres her, oftest med utfyllende kommentarer og analyser.

Reports

This series contains statistical analyses and method and model descriptions from the different research and statistics areas. Results of various single surveys are also published here, usually with supplementary comments and analyses.

© Statistisk sentralbyrå, mars 2002

Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen, vennligst oppgi Statistisk sentralbyrå som kilde.

ISBN 82-537-5049-8

ISSN 0806-2056

Emnegruppe

09.01 Turisme

Design: Enzo Finger Design

Trykk: Statistisk sentralbyrå/270

Standardtegn i tabeller	Symbols in tables	Symbol
Tall kan ikke forekomme	Category not applicable	.
Oppgave mangler	Data not available	..
Oppgave mangler foreløpig	Data not yet available	...
Tall kan ikke offentliggjøres	Not for publication	:
Null	Nil	-
Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	Less than 0.5 of unit employed	0
Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	Less than 0.05 of unit employed	0,0
Foreløpig tall	Provisional or preliminary figure	*
Brudd i den loddrette serien	Break in the homogeneity of a vertical series	—
Brudd i den vannrette serien	Break in the homogeneity of a horizontal series	
Desimalskilletegn	Decimal punctuation mark	,(,)

Sammendrag

Ann-Kristin Brændvang og Knut Ø. Sørensen

Fylkesfordelt satellittregnskap for turisme

Rapporter 2002/9 • Statistisk sentralbyrå 2002

I denne rapporten legger Statistisk sentralbyrå (SSB) fram hovedresultatene fra regionalfordelt satellittregnskap for turisme. Fylket er valgt som regional enhet og 1997 er valgt som beregningsår. Denne rapporten beskriver de fylkesfordelte tallene, rammeverket, datagrunnlaget og metoden som ligger til grunn for beregningene.

Fordelingen er delt inn i to hoveddeler; fordeling av produksjonen og fordelingen av konsumet. Hovedkildene for fordelingene har vært fylkesfordelt nasjonalregnskap fra SSB, og overnattingsstatistikk og forbruksdata fra TØI.

Prosjektet er en del av et samarbeidsprosjekt mellom Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR), og Transport-økonomisk institutt (TØI). Formålet med prosjektet har vært å utvikle data og modeller for bedre å kunne analysere regionale effekter av turisme. Resultatene er publisert i tre rapporter og denne rapporten bør også ses i sammenheng med de to øvrige rapportene.

Prosjektstøtte: Prosjektet er utført på oppdrag fra Norges forskningsråd og administrert av NIBR.

Innhold

1. Innledning	7
2. Rammeverk, datagrunnlag og metode	8
2.1. NR-TUR	8
2.2. Fylkesfordelt satellittregnskap for turisme, FNR-TUR	10
2.3. Metoder for regional oppdeling.....	10
2.4. Pakketurer.....	11
3. Fordeling av produksjonen i reiselivsnæringene	12
3.1. Reiselivsnæringene	12
3.2. Prinsippene for fordeling av produksjonen.....	13
3.3. Produksjonen i reiselivsnæringene.....	14
3.4. Produksjonsfordelingen.....	16
4. Fordeling av turistkonsumet i FNR-TUR	18
4.1. Turistkonsum i Norge	18
4.2. Prinsipper og retningslinjer for fordeling av turistkonsumet i FNR-TUR.....	19
4.3. Avvik mellom NR-TUR og FNR-TUR	20
4.4. Metoder for fylkesfordeling	21
4.5. Fylkesfordelt turistkonsum basert på bruttoføring av turoperatørtjenester	24
4.6. Fylkesfordelt turistkonsum basert på nettoføring av turoperatørtjenester.....	25
Referanser	30
Vedlegg	
A. Begreper og definisjoner i nasjonalregnskapet.....	31
B. Tabeller fra NR-TUR	34
De sist utgitte publikasjonene i serien Rapporter	40

Figurregister

3. Fordeling av produksjonen i reiselivsnæringene

3.1. Produksjon i reiselivsnæringene i 1997. Basisverdi. Mill.kr.....	15
3.2. Fylkesfordelt turistkonsum i reiselivsnæringene.....	17

4. Fordeling av turistkonsumet i FNR-TUR

4.1. Turistkonsum.....	18
4.1. Beregningsmetoden	22
4.3. Fylkesfordelt turistkonsum etter konsumentgruppe.	24
4.4. Turistkonsum pr. innbygger i 1997, fordelt på fylke. Nettoføring av turoperatørtjenester	26
4.5. Fylkesfordelt totalt turistkonsum 1997. Millioner kroner.....	29

Tabellregister

3. Fordeling av produksjonen i reiselivsnæringene

3.1. NR-næring og tilhørende spesifikasjon	12
3.2. Produksjon.....	14
3.3. Produksjon i reiselivsnæringene 1990 - 2000. Mill.kr målt i basisverdi	15
3.4. Fylkesfordelt produksjon i reiselivsnæringene i 1997. Basisverdi. Mill.kr.....	16

4. Fordeling av turistkonsumet i FNR-TUR

4.1. Samlet turistkonsum 1997 fordelt på utlendinger (U), norske husholdningers turistkonsum (NT) og (norske næringers) utgifter til forretningsreiser (NF). Kjøpverdi. Bruttoføring av turoperatørtjenestene. Mill.kr.....	19
4.2. Samlet turistkonsum 1997, inkludert tillegget i de nasjonale tallene fordelt på utlendinger (U), norske hus-holdningers turistkonsum (NT) og (norske næringers) utgifter til forretningsreiser (NF). Kjøpverdi. Inkludert beregnet forbruk av matvarer, klær og skotøy for norske husholdninger. Bruttoføring av turoperatørtjenesten	20
4.3. Fordelingsmetoder for utlendingenes turistkonsum.....	23
4.4. Fordelingsmetoder for norske husholdningers turistkonsum.....	23
4.5. Totalt turistkonsum 1997 fordelt på fylke, i millioner kroner målt i kjøpverdi. Tall med bruttoføring av turoperatørtjenester.....	24
4.6. Samlet turistkonsum 1997 fordelt på utlendinger (U), norske husholdningers turistkonsum (NT) og (norske næringers) utgifter til forretningsreiser (NF). Kjøpverdi. Nettoføring av turoperatørtjenestene	25
4.7. Fylkesfordeling av samlet turistkonsum. 1997. Mill.kr.....	26
4.8. Fylkesfordeling av samlet turistkonsum, fordelt på konsumentgruppe. 1997. Mill.kr	27
4.9. Fylkesfordelt turistkonsum av reiselivsprodukter. 1997. Mill.kr	28
4.10. Fylkesfordelt turistkonsum av andre varer og tjenester. 1997. Mill.kr	28

Vedleggstabeller

B1. Samlet turistkonsum i Norge. 1996-2000. Mill. kr	34
B2. Utlendingenes turistkonsum i Norge. 1995-2000. Mill. kr	34
B3. Norske husholdningers turistkonsum i Norge. 1995-2000. Mill. kr	35
B4. Norske næringers utgifter til forretningsreiser i Norge. 1995-2000. Mill. kr	35
B5. Produksjon i reiselivsnæringene. Basisverdi. 1990-2000. Mill. kr.....	36
B6. Produksjon i reiselivsnæringene. Basisverdi. 1990-2000. Mill. kr, faste 1997-priser	36
B7. Bruttoprodukt i reiselivsnæringene. Basisverdi. 1990-2000. Mill. kr.....	37
B8. Bruttoprodukt i reiselivsnæringene. Basisverdi. 1990-2000. Mill. kr, faste 1997-priser.....	37
B9. Bruttoinvesteringer i fast realkapital i reiselivsnæringene. 1990-1997. Mill. kr	38
B10. Bruttoinvesteringer i fast realkapital i reiselivsnæringene. 1990-1997. Mill. kr, faste 1997-priser	38
B11. Sysselsetting i reiselivsnæringene. 1 000 normalårsverk lønnstakere og selvstendige. 1990-2000.....	38
B12. Produksjon av reiselivsprodukter. Basisverdi. 1990-1997. Mill. kr	39
B13. Produksjon av reiselivsprodukter. Basisverdi. 1990-1997. Mill. kr, faste 1997-priser	39

1. Innledning

Forskningsrådets program for reiselivsforskning bevilget høsten 1999 midler til et forskningsprosjekt med det formål å utvikle data og modeller for bedre å kunne analysere regionale effekter av turisme. Prosjektet har vært et samarbeidsprosjekt mellom Transportøkonomisk institutt (TØI), Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR) og Statistisk sentralbyrå (SSB), og arbeidet har vært delt inn i følgende tre hoveddeler:

1. Utvikling av et regionalt satellittregnskap for turisme
2. Utvikling av data som kunne brukes til å lage et regionalt satellittregnskap for turisme
3. Utvikling av en forenklet kryssløpsmodell til bruk i analyser av effekter av turisme på regionalt nivå.

Hovedansvaret for hver av de tre delene er fordelt mellom NIBR, TØI og SSB. NIBR har vært ansvarlig for koordineringen av prosjektet og dessuten hatt hovedansvaret for punkt 3. TØI har hatt hovedansvaret for punkt 2 og SSB har hatt ansvar for punkt 1. De tre hoveddelene henger tett sammen og vi har derfor hatt et nært samarbeid underveis.

Resultatene fra prosjektet er presentert i tre rapporter. Denne rapporten beskriver den delen som er gjort av SSB¹. De fylkesfordelte tallene SSB har beregnet inngår i den regionaløkonomiske modellen som er utviklet av NIBR. I tillegg har tallene også en selvstendig interesse.

Regionaløkonomiske analyser av turisme har tidligere ikke vært gjennomført på nasjonalt nivå i Norge. Adhocanalyser er blitt gjort i flere regioner for å belyse turismens betydning. For å kunne sammenligne mellom regioner er det viktig med et felles begrepsapparat, samt at summen av alle regioner er konsistent med de nasjonale tallene. Fordelen med den typen analyser vi her har gjort er at de er konsistente med nasjonalregnskapet både på nasjonalt og regionalt nivå.

Det norske satellittregnskapet for turisme følger internasjonale retningslinjer. Arbeidet med en felles manual for slike regnskap har pågått i flere år og ble avsluttet i mai 2001. OECD, Eurostat, FN og WTO ga da ut en felles manual for satellittregnskap for turisme² (det er denne vi refererer til senere i teksten der vi refererer til manualen). Definisjoner og retningslinjer for hvilke størrelser som skal omfattes i turistbegrepet er i hovedsak definert av WTO. Eventuelle endringer/oppdateringer blir nå drøftet i internasjonale fora. For regionalt satellittregnskap finnes ingen tilsvarende retningslinjer. Vi har valgt å videreføre prinsippene fra nasjonalregnskapet (NR) og fylkesfordelt nasjonalregnskap (FNR), og alle beregninger i denne rapporten er i tråd med internasjonale retningslinjer.

Fylke er valgt som regional enhet fordi flere av våre datakilder er fordelt på fylke. En svært viktig kilde er fylkesfordelt nasjonalregnskap. Utgangspunktet for fylkesfordelingen er satellittregnskapet for turisme på nasjonalt nivå (NR-TUR). SSB har publisert satellittregnskap for årene 1988-2000, der de siste tre årene er foreløpige tall.

Den fylkesvise fordelingen er gjort for 1997. Valget av beregningsår er et kompromiss mellom tidsplanen for det fylkesfordelte nasjonalregnskapet (FNR), NR-TUR og tidsplanen for prosjektet. Tilgangen på overnattingsdata var også god for dette året.

Vi vil videre i denne rapporten beskrive retningslinjer, datagrunnlag og metode for utviklingen av et regionalt satellittregnskap for turisme. NR-TUR og FNR er viktige kilder for beregningene som er i beskrevet i denne rapporten.

I kapittel 2 gir vi en kort beskrivelse av satellittregnskapet for turisme på nasjonalt nivå. Vi har valgt å dele presentasjonene av selve fordelingsmetoden og resultatene inn i to kapitler. Kapittel 3 beskriver produksjonen og tilgangen av reiselivsprodukter, og kapittel 4 omhandler turistkonsumet.

¹ De to øvrige rapportene er utgitt av TØI og NIBR, se referanselisten.

² Eurostat/OECD/UN/WTO, (2001); Tourism Satellite Account: Recommended Methodological Framework.

2. Rammeverk, datagrunnlag og metode

Satellittregnskapet for turisme på nasjonalt nivå (NR-TUR) var vårt utgangspunkt. Det er tallene i dette regnskapet som er fordelt på fylke. En svært viktig kilde er fylkesfordelt nasjonalregnskap. Den fylkesvise fordelingen er gjort for 1997.

I dette kapitlet beskrives satellittregnskapet for turisme, fylkesfordelt nasjonalregnskap og prinsipper og metoder for regionalisering. Enkelte begreper og sammenhenger har vi valgt å gjengi for å lette forståelsen av stoffet. Dette er likevel gjort kort og summarisk. En grundig behandling er gjort i flere rapporter, blant annet i SSBs Rapporter 97/22 "Turismens økonomiske betydning for Norge" og i "Hovedstadsregionens plass i den regionale arbeidsdeling". Begge publikasjonene er tilgjengelige på SSBs nettsider.

2.1. NR-TUR

Turisme; Tilbud og etterspørsel

"Vi kjøpte en softis, men den var for dyr og liten, så i kveld reiser vi hjem...."

Uttalelsen er hentet fra et oppslag i Dagbladet i sommer. Videre i teksten står det: "Ekteparet Tiitso fra Uppsala overnatter og spiser i Värmland under sin norgesferie. – Vi var beredda, så vi spiste før vi dro over grensa."

Dette er gjengitt for å illustrere at turisme er et etterspørselsrelatert begrep. Dersom den reisende ikke har noen utgifter i Norge i forbindelse med reisen, har denne reisen ingen virkning på den norske økonomien³. All effekt av turisme er generert via etterspørselen som reisevirksomheten genererer. Etterspørselen fra turister, turistkonsumet, skaper direkte, indirekte og induserte virkninger i økonomien. Hvilke varer og tjenester denne etterspørselen er rettet mot får betydning for hvilke produksjonsenheter vi velger å rette oppmerksomheten mot når effekten av turisme skal diskuteres.

Produsentene av de varene og tjenestene som turistene etterspør er mange, og begrenser seg ikke bare til reiselivsnæringene. Samtidig er det også viktig å huske at reiselivsnæringene også produserer varer og tjenester som anvendes av andre enn turister. Studier av reiselivsnæringene gir derfor ikke et fullstendig bilde av turismens betydning. For å kunne si noe om turismens betydning er det nødvendig å belyse både tilbudssiden og etterspørselssiden. Satellittregnskapet for turisme (NR-TUR) er beregnet for å gi et fullstendig og konsistent bilde av turismens betydning for den norske økonomien. For grundig omtale av satellittregnskapet henvises til: www.ssb.no. Tabeller fra satellittregnskapet for 1997 er gjengitt i vedlegg B.

Nasjonalregnskap og satellittregnskap

Nasjonalregnskapet er laget for å gi et fullstendig og konsistent bilde av den norske økonomien. SNA93 og ENS95 gir retningslinjer for utarbeidelse av det norske nasjonalregnskapet (se vedlegg A). En grundig beskrivelse av nasjonalregnskapet er tilgjengelig på SSBs nettsider og i en rekke publikasjoner. De mest sentrale nasjonalregnskapsbegrepene i denne rapporten er omtalt i vedlegg A.

Satellittregnskapet for turisme (NR-TUR) er et regnskap som belyser transaksjoner knyttet til turisme. Disse transaksjonene er med i det ordinære nasjonalregnskapet, men framkommer ikke eksplisitt. Satellittregnskapet er bygget på nasjonalregnskapets prinsipper og definisjoner og tilpasset for å belyse økonomiske forhold knyttet til turisme.

NR-TUR gir en mer detaljert beskrivelse av de størrelsene som er relatert til turisme. Det beskriver turistenes forbruk på den ene siden og virksomheten i næringer som leverer varer og tjenester til turistformål på den andre siden. I satellittregnskapet for turisme kombineres informasjon fra Nasjonalregnskapet med en rekke andre datakilder på en slik måte at størrelser som etterspørselen fra turister, tilbudet av karakteristiske reiselivsprodukter og virksomheten i reiselivsnæringene framkommer på en oversiktlig måte.

³ Ser bort ifra slitasje på veibane etc.

Boks 2.1 Sentrale definisjoner*Turister:*

En turist er en person som reiser til eller oppholder seg på et sted som ligger utenfor det området som personen normalt ferdes i. Reisen skal være av en ikke-rutinemessig karakter og oppholdet må ikke vare over et år.

Norsk område:

Norsk område avgrenses av de politiske grensene. Begrepet inkluderer transportmidler operert av norske produsenter på utenlandsk område, men ekskluderer transportmidler operert av utlendinger på det norske området.

Reiselivsprodukter og reiselivsnæringer:

Reiselivsnæringen identifiseres ut ifra sin avhengighet av og/eller betydning for turisme. Produkter som er "typiske" for reiselivsnæringene og som dessuten er særlig relevante i turistsammenheng klassifiseres som reiselivsprodukter.

Turistkonsum:

Samlet turistkonsum i Norge er lik norske og utenlandske turistenes samlede turistrelaterte utgifter innenfor norsk område. Turistkonsumet inkluderer både utgifter til kjøp av reiselivsprodukter og andre konsumrelaterte utgifter i forbindelse med reisen. For *utenlandske* turister skal alle konsumrelaterte utgifter i Norge regnes som turistkonsum.

Tilgangen av varer og tjenester, produksjon og import, deles i nasjonalregnskapet inn i produkter. Produktgrupperingen er basert på EUs sentrale produktklassifisering CPA. Det norske nasjonalregnskapet inneholder om lag 1 200 produkter. Disse produktene er aggregerte varer og tjenester som inngår i nasjonalregnskapet. Vi vil i denne rapporten konsentrere oss om de produktene som inngår i NR-TUR. Det dreier seg om i alt drøye 200 nasjonalregnskapsprodukter.

Tilgang og anvendelse av de enkelte produkter i nasjonalregnskapet og NR-TUR må stemme overens. Det er *realdelen* av nasjonalregnskapet som er utgangspunktet for framstillingen i NR-TUR, dvs. den delen av nasjonalregnskapet som viser produksjon, produktinnsats, bruttoprodukt, inntektskomponenter, investeringer og sysselsetting etter næring, og dessuten konsum, eksport og import. For definisjon av disse størrelsene, se vedlegg A.

Det er utarbeidet internasjonale retningslinjer og definisjoner for oppstilling av satellittregnskap for turisme. SSB har fulgt disse retningslinjene og har laget satellittregnskap for årene 1988-2000, der de tre siste årene er foreløpige tall. Tabellene fra det siste satellittregnskapet for turisme er gjengitt i vedlegg B.

NR-TUR er konsistent med de overordnede prinsipper og definisjoner som gjelder for nasjonalregnskapet.

Sentrale definisjoner

Sentralt i NR-TUR er tall for *turistkonsum, reiselivsnæringer og reiselivsprodukter*. For å kunne utarbeide en detaljert framstilling må disse begrepene defineres. Definisjonene av de mest sentrale begrepene i NR-TUR er presentert i boks 2.1.

Definisjonene i boksen samsvarer med internasjonale definisjoner⁴. Definisjonen av turister avviker kanskje fra den allmenne oppfatning av hva en turist er. Det følger av definisjonen av turister at nordmenn eller utlendinger på reise ikke nødvendigvis er turister. Det som skiller turister fra andre reisende er *formålet* med reisen og/eller visse *tids-* eller *avstands*begrensinger.

Turistbegrepet omfatter ikke bare ferie- og fritidsreiser, men alle reiser til et miljø der vedkommende normalt ikke ferdes. Spesielt viktig er det å legge merke til at *alle yrkesrelaterte reiser og forretningsreiser inngår i turistbegrepet*, dvs. alle reiser bekostet av offentlig eller privat arbeidsgiver. Rutinemessige dagsreiser til jobb, skole, trening m.m. faller derimot utenfor turistbegrepet. Det samme gjelder flyktninger, diplomater og militært ansatte. Dagsturister inkluderes i turistbegrepet.

Turistkonsumet slik det er definert i boks 2.1, inkluderer alle utgiftene turisten har i forbindelse med reisen. Hvilke utgifter som skal inkluderes avhenger av om utgifter er relatert til en reise. Det innebærer at vi fra utenlandske turister skal inkludere alle konsumrelaterte utgifter i Norge som turistkonsum. Betalings-tidspunktet er uvesentlig, utgiftene kan bli betalt før, under eller etter oppholdet.

For norske turister i Norge er kun merkonsum i forbindelse med turen regnet som turistkonsum. Utgifter som er uavhengige av om det foretas en reise eller ikke skal ikke inkluderes i turistkonsumet. Forretningsreisendes turistkonsum er utgifter til forretningsreiser som er betalt av arbeidsgiver.

Samlet turistkonsum belyser turisme fra etterspørsels-siden. Denne etterspørselen er rettet mot en rekke varer og tjenester. For en del næringer er denne etterspørselen svært viktig, samtidig som at tilbudet av en del produkter er en forutsetning for at folk kan reise. Reiselivsnæringen er definert ut ifra sin avhengighet av og/eller betydning for turisme.

Næringsinndelingen i NR-TUR er den samme som i nasjonalregnskapet. I nasjonalregnskapet og i offisielle næringsstandarder er det en rekke næringer som er relatert til turisme. Hvor viktig turismen er for de

⁴ Definisjonen er utarbeidet av WTO.

enkelte næringer vil avhenge av hvor aggregert næringsgruppering vi studerer. Graden av avhengighet kan være vanskelig å avgjøre. Hvilke næringer som inngår er beskrevet i forbindelse med fylkesfordelingen av produksjonen i næringene.

Tilgangen av varer og tjenester i nasjonalregnskapet er inndelt i produkter. Av de 1 200 produktene som inngår i det norske nasjonalregnskapet inngår drøye 200 i NR-TUR. Noen av disse produktene er definert som reiselivsprodukter. Tilgangen av reiselivsproduktene og de øvrige produktene som produseres i reiselivsnæringen, anvendes ikke kun som turistkonsum. Et eksempel på dette er restauranttjenester som er et reiselivsprodukt med en rekke andre anvendelser enn til turistkonsum. Samtidig er det viktig å legge merke til at turistene også konsumerer en rekke andre produkter enn de typiske reiselivsproduktene. Tallene for turistkonsum i tabellene videre i rapporten vil tydeliggjøre dette.

2.2. Fylkesfordelt satellittregnskap for turisme, FNR-TUR

Fylkesordelingen av NR-TUR er i denne rapporten presentert i to deler:

- Fordeling av produksjonen i reiselivsnæringene, kapittel 3
- Fordeling av turistkonsumet, kapittel 4.

Manualen for satellittregnskap for turisme gir ingen direkte retningslinjer for regionalfordeling av de nasjonale tallene. SSB har laget et regionalt nasjonalregnskap, FNR, for 1997 (Edvardsen, 2001). Vi har i ganske stor grad kunnet dra nytte av resultatene fra FNR. Spesielt gjelder det fordelingen av produksjonen i reiselivsnæringene.

Fordelingen av turistkonsumet er mer komplisert. Vi kan ikke bruke resultatene fra FNR av flere grunner. Hovedgrunnen er at konsumet er fordelt etter residensprinsippet i FNR. *Det innebærer at konsumet tilfaller den regionen der konsumenten bor.* For turistkonsumet er det den regionen der konsumet *finner sted* som er av interesse.

Fordelingsmetoden vi har brukt er basert på prinsippene i SNA93. Vi har anvendt disse prinsippene på fylkene som om de var små land. Dette er i tråd med de internasjonale anbefalinger som ligger til grunn for beregningene i FNR. Turistkonsumet i de enkelte fylker tilfaller det fylket der konsumet finner sted. Dette innebærer at vi for de produktene som i sin helhet anvendes av turister, under visse forutsetninger, kan bruke resultatene fra produksjonssiden i FNR. Dette gjelder bl.a. enkelte transport- og overnattings-tjenester. Dette blir grundigere omtalt i kapittel 4.4.

2.3. Metoder for regional oppdeling

Det er utarbeidet internasjonale retningslinjer for etablering av regionale regnskaper. Vi vil komme tilbake til det i senere kapitler. Her vil vi nøye oss med å gi en oversikt over ulike prinsipper for regionalisering.

Det finnes flere alternative metoder for en regional fordeling av produksjonen i NR. Disse er nærmere omtalt i ENS 1995. Nedenfor er de tre metodene gjengitt i korte trekk.

4. Bottum-up-metoden
5. Top-down-metoden
6. Blandede metoder.

1. Bottum-up

Fylkesverdien regnes ut ved å summere tall for alle de lokale enhetene i fylket. Denne metoden krever en omfattende og detaljert kunnskap om de enkelte økonomiske enheter, og er derfor meget ressurskrevende. Summen av de regionale verdiene skal være lik den tilsvarende nasjonale verdien.

2. Top-down

Ved bruk av denne metoden fordeles en nasjonal verdi på regionene ved hjelp av en fordelingsnøkkel. Fordelingsnøkkelene skal så nøyaktig som mulig gjenspeile den komponenten som skal fordeles. Fordelingsnøkkelene må gjenspeile fordelingen til de hjemmehørende enheter.

3. Blandede metoder

Bottum-up-metoden brukes sjelden i rendyrket form. De to metodene kan kombineres ved at eksempelvis bottum-up brukes for å beregne nøkler som inngår i en større top-down-analyse.

Fordelen med bottum-up-metoden er at den anvender de relevante kildene på regionalt nivå. Fordelen med top-down-metoden er at den sikrer tallmessig konsistens på nasjonalt nivå.

Det å bygge opp et satellittregnskap etter bottum-up-metoden er svært ressurskrevende og går langt utover de ressursene vi har hatt til rådighet. Siden våre beregninger er basert på NR-TUR og konsistens på nasjonalt nivå er en viktig forutsetning, har vi benyttet top-down-metoden. For enkelte produkter har vi mer fullstendige og utfyllende regionale data enn andre, og den informasjonen er nyttig ved beregning av gode nøkler. På den måten reduseres den svakheten ved top-down-metoden som er knyttet til kvaliteten på nøklene. Hvilke kilder de ulike nøklene er basert på vil bli gjennomgått i forbindelse med de ulike fordelingene.

Vi ønsker likevel å poengtere at det er kvaliteten på forbruksutgiftene som er det svakeste punktet i det arbeidet vi har gjort. Gode forbruksdata ville hevet kvaliteten i fordelingen av konsumet.

Fordelingen av produksjonen i reiselivsnæringene er beskrevet i kapittel 3. Kapittel 4 er viet fordelingen av turistkonsumet.

2.4. Pakketurer

Beregning av reisebyrå- og turoperatørtjenester har vært gjenstand for mange diskusjoner med hensyn til behandling i nasjonalregnskap og satellittregnskap. Hvordan produksjonen skal beregnes og måles har betydning for verdsetting av flere størrelser i NR-TUR.

Skillet mellom reisebyrå- og turoperatørtjenester avhenger av om det kun tilbys en formidlingstjeneste eller skapes et nytt produkt. Reisebyråene formidler og tar en provisjon, mens turoperatørene lager pakkereiser der kunden betaler en gitt pris for hele pakken. Det er glidende overganger. Likevel er det ønskelig å skille disse tjenestene fra hverandre i nasjonalregnskapet (bl.a. for å unngå dobbelttelling av produksjonen, se rapport 99/21). I henhold til ENS måles reisebyråtjenester i nasjonalregnskapet som verdien av tjenesteandelen til byrået (netto, honorarer og provisjoner) og ikke som verdien av reisen som formidles. Turoperatørtjenester måles som verdien av turoperatørens samlede utgifter for den reisende (brutto).

Valg av netto- eller bruttoføring har betydning for sammensetningen av turistkonsumet. Ved bruttoføring, som i nasjonalregnskapet, vil komponentene i pakken som selges via turoperatører anvendes som *produktinnsats* i produksjonen av turoperatørtjenestene og ikke *direkte som turistkonsum*. Turoperatørtjenesten anvendes i sin tur som turistkonsum. *Anvendelsen av de reiselivsproduktene som inngår i produktinnsatsen til turoperatørene blir inkludert, men ikke synliggjort som turistkonsum.*

Ved nettoføring vil derimot alle komponentene i "pakken" leveres til turistkonsum i stedet for produktinnsats, og turoperatørtjenesten vil kun være formidlingsinntektene. Det vil påvirke hvor stor andel av reiselivsproduksjonen som anvendes som turistkonsum. Ved nettoføring vil denne sammenhengen bli tydeliggjort i satellittregnskapet.

Et annet moment i diskusjonene om netto- eller bruttoføring er at bruttoføring innebærer at norskproduserte pakketurer der store deler av produktinnsatsen er import, vil resultere i at norsk turistkonsum inkluderer produkter som er importert.

Grunnen til at disse prinsippene blir gjennomgått så grundig er at de er viktige for beregningene av fylkestall. *Beregningene i NR-TUR er basert på bruttoføring.* I FNR-TUR har vi valgt å supplere med nettoføring på konsumsiden fordi det samsvarer bedre med de prinsippene som ligger til grunn for konsumfordelingen. For fordelingen av turistkonsumet innebærer

nettoføringen at konsumet tilfaller det fylket som produserer de produktene som inngår i pakken. Turoperatørtjenesten konsumeres der den blir produsert, og den importerte delen av produktinnsatsen til turoperatørene ekskluderes fra det norske turistkonsumet. Vi vil komme tilbake til konsekvensene av netto- og bruttoføring i kapittel 4.

3. Fordeling av produksjonen i reiselivsnæringene

Vi har valgt å dele omtalen av den fylkesvise fordelingen i to; fordeling av *produksjon* og fordeling av *turistkonsum*. Dette kapittelet omhandler fordelingen av produksjonen.

Produksjon er i nasjonalregnskapet definert som verdien av varer og tjenester fra innenlandsk produksjonsaktivitet. Innenlandsk produksjonsaktivitet innbefatter markedsrettet virksomhet, produksjon for eget bruk og ikke-markedsrettet virksomhet i offentlig forvaltning og i ideelle organisasjoner.

Et regionalt satellittregnskap for turisme (FNR-TUR) er en regional oppdeling av NR-TUR. Vi har valgt å begrense omtalen av den regionale fordelingen av produksjonen til produksjonen i *reiselivsnæringene*. Satellittregnskapet for turisme inneholder også data for de andre næringene. Fordelingen av andre produkter enn reiselivsproduktene vil bli behandlet i kapittel 4 som omhandler regionalfordelingen av turistkonsumet.

Først i dette kapittelet er reiselivsnæringene definert og listet opp. Deretter er rammeverket og noen av de prinsippene som ligger til grunn for det fylkesfordelte nasjonalregnskapet gjengitt. Til slutt i kapittelet presenteres den fylkesvise fordelingen av produksjonen i reiselivsnæringene.

3.1. Reiselivsnæringene

Reiselivsnæringene identifiseres ut fra sin avhengighet av og /eller betydning for turisme.

I NR og i offisielle næringsstandarder er det en rekke næringer som i ulik grad er relatert til turisme. Siden turistene kjøper nær sagt alle varer og tjenester, vil de fleste næringsgrupper i noen grad produsere varer og tjenester som kan kjøpes av turister. Hvor viktig turismen er for de enkelte næringer vil avhenge av hvor aggregert næringsgruppering vi studerer. Graden av avhengighet kan være vanskelig å avgjøre.

En nærmere klassifisering er derfor nødvendig. Grovt oppsummert er næringer som produserer ulike typer passasjertransporttjenester, hotell- og restaurantvirksomhet, og produsenter av ulike kulturelle og

fritidspregede tjenester klassifisert som reiselivsnæringene. Reiselivsnæringene er grundig behandlet i SSB-rapportene 97/22 og 99/21, og de næringene som er karakterisert som reiselivsnæringene er listet opp i tabell 3.1.

Tabell 3.1. NR-næring og tilhørende spesifikasjon

NR-næringene:	
23 551	Hotellvirksomhet og annen overnatting
23 553	Restaurant-, kantine- og cateringsvirksomhet
23 601	Transport med jernbane
23 602	Transport med rutebil
23 603	Drosjebiltransport
23 605	Sporvei og forstadsbaner
23 612	Utenriks sjøfart og passasjertransport
23 613	Innenriks sjøfart
23 620	Lufttransport
23 633	Reisebyråvirksomhet
23 711	Utleie av transportmidler
23 921	Kino og annen underholdning, nyhetsbyråer og kulturell tjenesteyting
23 926	Sport og annen fritidsvirksomhet
24 921	Kino og annen underholdning, nyhetsbyråer og kulturell tjenesteyting, i statlig forvaltning
25 921	Kino og annen underholdning, nyhetsbyråer og kulturell tjenesteyting, i kom. forvaltning
26 921	Kino og annen underholdning, nyhetsbyråer og kulturell tjenesteyting, i ideelle organisasjoner

Tallene til venstre i tabell 3.1 henviser til næringskoden i nasjonalregnskapet. NR-TUR følger næringsinndelingen i nasjonalregnskapet. Denne er bygget på Standard for næringsgruppering (SN94) som igjen bygger på NACE Rev.1⁵.

Det er viktig å merke seg at det å følge næringsinndelingen i nasjonalregnskapet innebærer at produksjonen inkluderer den *samlede produksjonen i de enkelte næringene*. Produksjonsverdien inkluderer således både den produksjonsaktiviteten som er reiselivsrelatert og den aktiviteten som ikke har noe med reiseliv å gjøre. Eksempelvis er kantine- og cateringsvirksomhet inkludert i produksjonen i hotell- og restaurantnæringen,

⁵ Nomenclature générale des Activités économiques dans les Communautés Européennes.

selv om denne delen av næringen ikke har noen sterk tilknytning til reiselivet. Samtidig har denne næringen et stort salg av reiselivsprodukter til andre enn turister. Det gjelder først og fremst salg av serveringstjenester.

Det er derfor ikke riktig å sette likhetstegn mellom produksjonen i reiselivsnæringen og betydningen av turisme. Turisme er som tidligere nevnt et etterspørselsrelatert begrep, og turistene etterspør også en rekke andre produkter enn de som er produsert i reiselivsnæringene. Etterspørselen fra turister, turistkonsumet, er nærmere omtalt i kapittel 4.

Likevel er det slik at reiselivsnæringen nettopp er definert ut ifra sin avhengighet av og/eller betydning for turisme. Produksjonen i disse næringene er dermed i varierende grad knyttet til turisme; turismen er nødvendig for næringene og næringene er nødvendig for turismen. Både nasjonale tall og fylkesfordelte tall er derfor interessante når man ønsker å studere turismens betydning på nasjonalt og regionalt nivå.

3.2. Prinsippene for fordeling av produksjonen

ENS95 kapittel 13 omhandler prinsipper og retningslinjer for oppstilling av det fylkesfordelte nasjonalregnskapet (FNR). I tillegg finnes det mer utførlige metodnotater fra Eurostat. For reiselivsnæringene har vi brukt resultatene fra FNR 1997. *Grundig omtale av definisjoner, prinsipper og resultater er gjort i NOS C323 og resultatene for 1997 er presentert på SSBs nettsider.* Nedenfor er de viktigste definisjonene og prinsippene for FNR gjengitt.

De ulike fordelingsmetoder er gjengitt i kapittel 2, punkt 2.3. I FNR er det fordelingsnøkler som ligger til grunn for den fylkesvise fordelingen. Regnskapet er m.a.o. ikke bygget opp fra bunnen med statistikk som summeres til et totaltall for de enkelte fylker (bottum-up-metoden). Likevel vil næringsstatistikk på detaljert nivå inngå som en del av grunnlaget for beregning av fordelingsnøklerne som er brukt til å fordele de nasjonale tallene på fylker.

Hjemstedsprinsippet er et grunnleggende prinsipp i FNR. I korthet går det ut på at all økonomisk virksomhet i en enhet skal tilskrives den region der enheten har sitt faste tilholdssted⁶. For enkelte næringer byr dette prinsippet på spesielle problemer. For reiselivsnæringenes del gjelder det samferdselsnæringene.

Innenfor samferdselsnæringene vil mange bedrifter ha virksomhet i flere fylker. Når det gjelder fordelingen på fylker er det to hovedretninger som peker seg ut. Den ene er at man fordele produksjonen der transport-

tjenestene utføres. Den andre er å fordele produksjonen til det fylket der virksomheten organiseres fra.

Eurostat har for lufttransport og jernbanetransport kommet med spesielle anbefalinger⁷. Det er en metode som kombinerer de to prinsippene. Metoden går ut på at lønnskostnadene fordeles etter bedriftens hjemstedsfylke, mens driftsresultatet fordeles ut fra trafikkindikatorer. Trafikkindikatorer er antall passasjerer som stiger av og på og mengden gods som lastes og losses.

FNR er i tråd med ENS og følger Eurostats anbefalinger for lufttransport og jernbanetransport. For jernbandedriften er trafikkindikatorer ikke lenger tilgjengelige, og derfor er andre nøkler tatt i bruk. For utenriks sjøfart fordeles produksjonen etter der hvor skipet har fast havn i Norge. Om skipet ikke har fast havn er produksjonen regionalisert der hovedkontoret holder til. For hotell- og restaurantvirksomheten er hjemstedsprinsippet fulgt.

I tabell 3.2 er kildene og fordelingsnøklerne fra FNR listet opp.

Kilder

Fordelingsnøklerne i FNR er beregnet på bakgrunn av en rekke kilder. Hovedregelen er at det skal brukes økonomisk statistikk utarbeidet av andre seksjoner i SSB eller eksterne institusjoner. Der dette ikke er mulig brukes registerdata for produksjonen. Hvis heller ikke dette finnes brukes oppgaver over lønn eller sysselsetting. Datatilgangen vil derfor variere mellom de ulike næringer. Nedenfor er de ulike kildene listet opp.

1. Lønns- og trekkoppgaveregisteret (LTO)
2. Statens sentrale tjenestemannsregister (SST)
3. SSB, Bedrifts- og foretaksregisteret (BoF), omsetning og sysselsetting
4. NSB, inntektsopplysninger for malmtrafikken på Ofofbanen
5. SSB, Rutebilstatistikk, i Ukens statistikk på www.ssb.no
6. NOS Samferdselsstatistikk, C483 og C557, 1997-1998
7. Luftfartsverket, årsstatistikk
8. Oslo sporveier, Graakallbanen og Fløibanen. Årsrapporter
9. Næringsstatistikk fra fagseksjonen i SSB
10. Kommuneregnskapet.

1. Lønns- og trekkoppgaveregisteret, LTO, inneholder oppgaver over lønn som arbeidsgiverne sender inn. Registeret gir ikke direkte næring for bedriften som utbetaler lønn, men næringen er koblet til arbeidstakerregisteret via personnummer for lønns-takeren, og opplysninger om arbeidsgiver fra arbeidsgiverregisteret. Registeret gir lønn i hvert

⁶ ENS: "I det regionale regnskapet allokeres alle transaksjoner foretatt av enkeltregioner til den regionen hvor de har sitt økonomiske interessesentrum".

⁷ Se Eurostat (1995) og (1996).

enkelt lønnsforhold. Det er koblet til sats for arbeidsgiveravgift ut fra avgiftssonen for ligningssummen for det enkelte arbeidsforhold, samt gjort en tilpasning til NRs næringsstandard. Der det har vært aktuelt, er de samlede lønnssummer for NR-næringene blitt benyttet. Det er kjent med visse kvalitetsproblemer, særlig for offentlig forvaltning.

2. Fra Statens sentrale tjenestemannsregister, SST, er det i SSB beregnet lønnssummer for 1997 per oktober. Næring og produkt i nasjonalregnskapet er kodet ut fra kapittel- og postopplysningene i registeret.
3. Bedrifts- og foretaksregisteret, BOF, er et sentralt register for foretak og bedrifter som, med noen unntak, i prinsippet dekker alle næringer. Registeret inneholder data for en rekke variabler, blant annet omsetning og sysselsetting (antall årsverk). Kvaliteten og graden av oppdatering varierer imidlertid fra næring til næring.

Det Sentrale bedrifts- og foretaksregister (BoF) i SSB er i første rekke et internt hjelpemiddel for utarbeiding av SSBs statistikk, men skal også være knyttet til Enhetsregisteret (ER) og utføre oppgaver som i den sammenhengen er pålagt ved lov.

BoF skal være heldekkende og kvalitetssikret for *alle næringsbaserte enheter som er relevant for norsk statistikk*. Registeret skal bl.a. sørge for:

- Definisjon og konstruksjon av statistiske enheter
- Næringsklassifisering av disse enhetene
- Link til tilsvarende enhet i andre administrative registre
- Redskap til forberedelse, gjennomføring og koordinering av statistiske utvalgsundersøkelser
- Redskap for utarbeidelse av næringsstatistikk
- Informasjonskilde til statistiske analyser av foretak og bedrifter

Data som SSB samler inn og bruker til ajourhold av registeret innhentes til vanlig med hjemmel i Statistikkloven.

4. Inntektsopplysninger som er innhentet fra NSB.
- 5.-8. Samferdselsstatistikk som beskrevet over.

Kildene som er brukt for å fordele produksjonen i de enkelte reiselivsnæringene er gjengitt i tabell 3.2.

Av kildespesifikasjonen i tabell 3.2 ser vi at en rekke kilder ligger til grunn for fordeling av produksjonen på fylke. I hotell- og restaurantvirksomhet er de ulike produktene som næringen produserer fordelt ved hjelp av flere nøkler. For overnattingstjenestene er BOF og hotellstatistikken hovedkilde og for restauranttjenestene er det omsetningsstatistikk for serveringsvirksomhet.

Tabell 3.2. Produksjon

Næring	Kilde
23551	3, hotellstatistikken og omsetningsstatistikk for serveringsvirksomhet
23553	3, og omsetningsstatistikk for serveringsvirksomhet
23601	2, 4, og lønnssummer
23602	5
23603	6, 3
23605	8
23612	1, Utenriks sj.fart
23613	1, Innenriks sjøfart, Lønnssummer
23620	7, tabell 9, 10 og 12
23633	3 Nace 63.3
23711	9
23921	3
23926	1
24921	2, kulturstatistikk
25921	10
26921	3

Jernbanetransport er fordelt ut fra lønnssummer i SST. Det er tatt spesielt hensyn til driften på Ofotbanen. Transport med sporveis- og forstadsbane er fordelt etter opplysninger i bedriftenes årsberetninger. Reisebyråvirksomhet er fordelt etter omsetning i BOF, mens rutebil- og drosjebiltransport og utleie av transportmidler er fordelt etter tall fra næringsstatistikken. Produksjonen i utenriks og innenriks sjøfart er fordelt etter lønnssummer i LTO og lufttransport etter trafikkdata fra Luftfartsverket.

3.3. Produksjonen i reiselivsnæringene

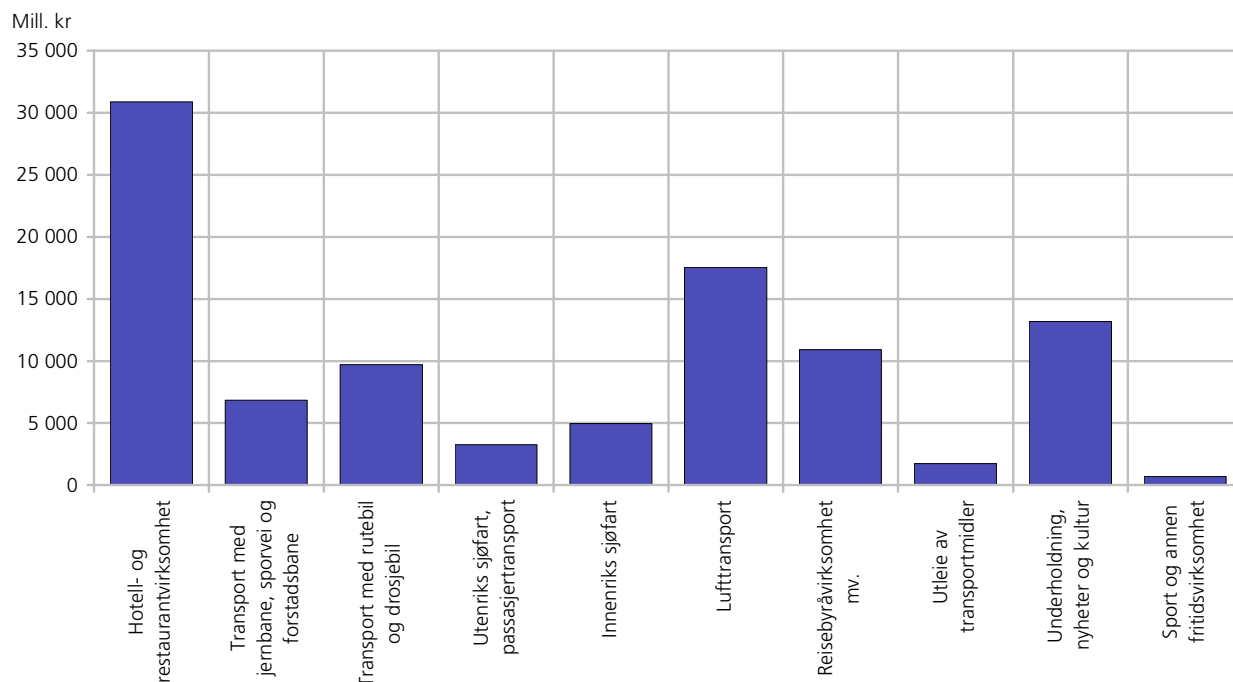
Produksjon er i nasjonalregnskapet definert som verdien av varer og tjenester fra innenlandsk produksjonsaktivitet. Innenlandsk produksjonsaktivitet innbefatter markedsrettet virksomhet, produksjon for eget bruk og ikke-markedsrettet virksomhet i offentlig forvaltning og i ideelle organisasjoner.

I denne analysen er produksjonen verdsatt i basisverdi. Det vil si at produsentverdien er korrigert for netto produktskatter, som kreves inn fra produsentene. Basisverdi vil med andre ord si verdien etter at produktskatter er trukket fra og subsidier er lagt til produksjonen som er observert i produsentpris. Basisverdien er den verdien produsenten sitter igjen med som et resultat av produksjonsprosessen.

I offentlig forvaltning og annen ikke-markedsrettet virksomhet måles produksjonen som samlede produksjonskostnader; summen av lønnskostnader, nettoproduksjonsskatter, kapitalslit og produktinnsats. Med unntak av "underholdning, nyheter og kultur" er all aktivitet i reiselivsnæringene innenfor markedsrettet virksomhet

Tabell 3.3. Produksjon i reiselivsnæringene 1991 - 2000. Mill.kr målt i basisverdi

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998*	1999*	2000*
Hotell- og restaurantvirksomhet	22 379	23 165	23 125	24 589	25 753	28 296	30 889	33 597	35 755	36 130
Transport m. jernbane, sporvei og forstadsbane	5 036	5 472	5 334	5 920	5 918	6 282	6 852	7 183	7 596	8 248
Transport med rutebil og drosjebil	7 901	8 030	8 345	8 723	8 901	9 285	9 690	9 107	9 590	10 391
Utenriks sjøfart, passasjertransport	2 340	2 434	2 831	2 777	2 911	3 034	3 271	3 719	3 764	4 082
Innenriks sjøfart	4 515	4 383	4 503	4 562	4 500	4 719	4 954	5 272	5 659	6 295
Luftransport	12 991	13 087	14 327	14 394	15 465	16 884	17 531	18 855	19 827	21 863
Reisebyråvirksomhet mv.	4 700	5 919	7 397	7 623	8 600	9 750	10 900	10 881	12 962	15 638
Utleie av transportmidler	481	446	648	1 040	1 280	1 463	1 742	2 016	2 176	2 335
Underholdning, nyheter og kultur	9 660	10 340	10 982	11 518	12 042	12 576	13 176	13 933	14 569	15 563
Sport og annen fritidsvirksomhet	589	631	629	638	685	704	706	758	804	884
Sum reiselivsnæringene	70 592	73 907	78 121	81 784	86 055	92 993	99 711	105 321	112 703	121 429
Norsk produksjon i alt	1 311 023	1 336 990	1 389 861	1 465 886	1 553 232	1 688 561	1 828 518	1 883 568	1 985 040	2 284 494
Reiselivsnæringenes andel av alle næringer. Prosent	5,4	5,5	5,6	5,6	5,5	5,5	5,5	5,6 %	5,7	5,3

Figur 3.1. Produksjon i reiselivsnæringene i 1997. Basisverdi. Mill.kr

Tabell 3.3 er gjengitt for å gi et bilde av utviklingen i produksjonen i de ulike reiselivsnæringene på 1990-tallet. Den viser verdien av produksjonen i reiselivsnæringene fra 1990 til 2000. Tallene for 1998, 1999 og 2000 er foreløpige tall.

Tabellen viser utviklingen i løpende priser. I løpende priser varierer veksten fra år til år mellom 3,6 og 8 prosent. Den sterkeste veksten var mellom 1995 og 1996. Produksjonsberegningene for de tre siste årene viser en årlig verdivekst på rundt 7 prosent. Målt i faste priser tilsvare det en årlig vekst på mellom 1 og 2 prosent.

Den nederste raden viser reiselivsnæringenes andel av produksjonen i alle næringer. Denne andelen ligger rundt 5,5 prosent gjennom hele 1990-tallet, selv om den viser noen små variasjoner. Satellittregnskapet for turisme viser at andelen av BNP ligger rundt 4 prosent og reiselivsnæringenes andel av sysselsetting i alt varierer mellom 6,7 og 6,9 prosent i denne perioden.

Figur 3.1 gir en oversikt over samlet produksjon i reiselivsnæringene i 1997. Samlet produksjon i reiselivsbedriftene var i 1997 på 99 711 millioner kroner. Til sammenligning var verdien av norsk produksjon i alt 1 828 518 millioner kroner dette året. Målt i produksjon er hotell- og restaurantvirksomhet den største

av reiselivsnæringen med en samlet produksjon på nesten 31 milliarder kroner. Næringene "lufttransport" og "underholdning, nyheter og kultur" fulgte som den andre og tredje største av reiselivsnæringene med en samlet produksjon på henholdsvis 17,5 og 13 milliarder kroner.

Reiselivsnæringene får som tidligere nevnt ikke sine inntekter fra turisme alene. Samtidig er det slik at av den inntekten som er relatert til turisme er en liten andel knyttet til nordmenns reiser til utlandet. Spesielt norske flyselskap og turoperatører tjener penger på reiser ut av landet. Vi har på bakgrunn av de foreliggende data dessverre ikke mulighet til å identifisere denne andelen.

3.4. Produksjonsfordelingen

Vi vil nå videre fordele produksjonen i reiselivsnæringene i 1997 på fylke. Tallene i tabellen under viser produksjonen fordelt på Norges nitten fylker samt et "ekstrafylke". De størrelsene som tilfaller "ekstrafylket" er størrelser som av ulike grunner ikke er fordelt på de ordinære fylkene, som f.eks. virksomhet på kontinentalsokkelen og virksomheten på Svalbard. Tallene er gjengitt i tabell 3.4.

Tabell 3.4 viser fylkesfordelte tall for reiselivsnæringene i 1997. Produksjonen er målt i basisverdi. Den første kolonnen hotell- og restaurantvirksomhet viser totaltallene for næringen. Tallene i de to neste kolonnene er aggregerte størrelser. Transport er summen av følgende næringer:

- Transport med jernbane, sporvei og forstadsbane
- Transport med rutebil og drosjebil
- Utenriks sjøfart, passasjertransport
- Innenriks sjøfart
- Luftfart
- Reisebyråvirksomhet mv.
- Utleie av transportmidler

Den siste kolonnen er summen av "underholdning, nyheter og kultur" og "sport og annen fritidsvirksomhet".

Tabell 3.4 viser at produksjonen i reiselivsnæringene varierer svært mye mellom de ulike fylkene. Akershus og Oslo har den største andelen av totalproduksjonen i næringene, og har til sammen en andel på over 40 prosent av produksjonen i Norge. Disse fylkene er også dominerende innenfor hver av de tre næringsgruppene i tabellen.

Denne regionens andel er størst for transporttjenestene. I Akershus er ca. 2/3 av denne produksjonen produksjon i luftfartsnæringen. Akershus og Oslo har også en vesentlig andel av produksjonen av reisebyrå- og turoperatørtjenester, og her er hovedvekten i Oslo.

Tabell 3.4. Fylkesfordelt produksjon i reiselivsnæringene i 1997. Basisverdi. Mill.kr

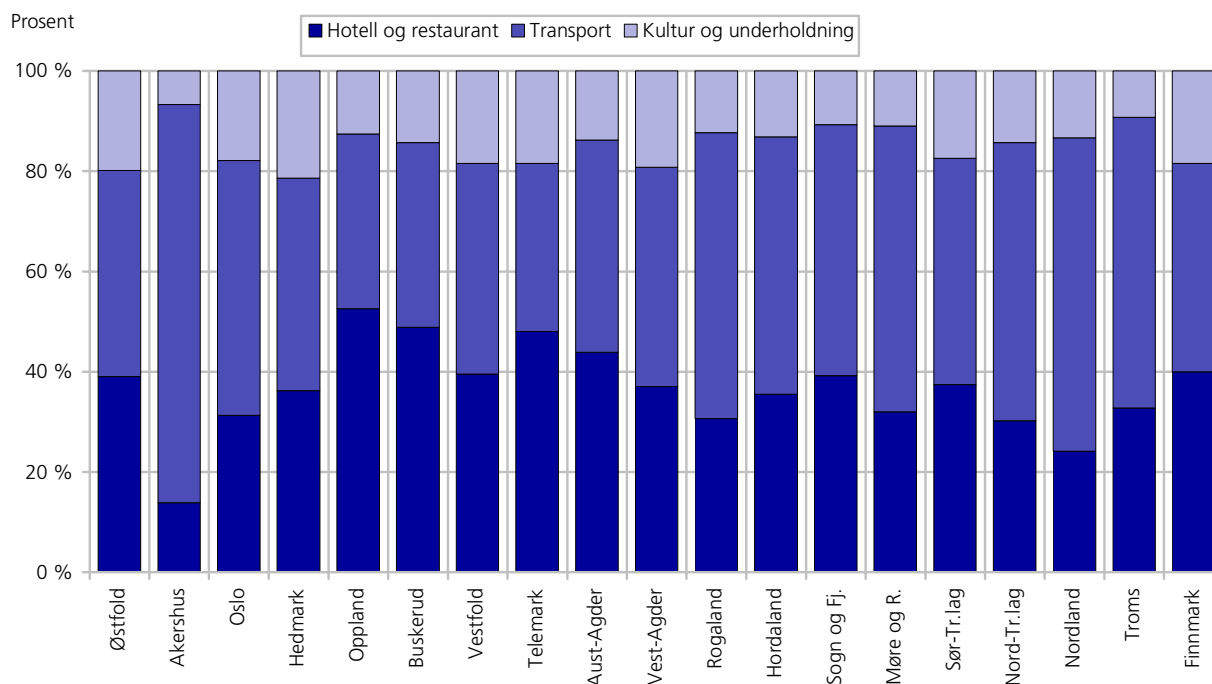
	Hotell og restaurant	Transport	Kultur og underholdning	Sum reiselivsnæringene
Total	30 889	54 940	13 882	99 711
Østfold	901	948	458	2 307
Akershus	2 540	14 502	1 228	18 270
Oslo	7 047	11 456	4 014	22 517
Hedmark	849	991	501	2 341
Oppland	1 611	1 066	386	3 062
Buskerud	1 721	1 298	504	3 523
Vestfold	1 020	1 084	475	2 579
Telemark	1 071	748	412	2 231
Aust-Agder	546	526	171	1 244
Vest-Agder	896	1 056	464	2 416
Rogaland	2 438	4 535	983	7 956
Hordaland	2 957	4 271	1 095	8 324
Sogn og Fjordane	816	1 042	223	2 082
Møre og Romsdal	1 187	2 113	406	3 706
Sør-Trøndelag	1 811	2 183	844	4 838
Nord-Trøndelag	548	1 005	260	1 812
Nordland	1 353	3 501	749	5 602
Troms	1 099	1 943	312	3 354
Finnmark	479	498	221	1 198
Extra region	0	174	177	350

Hordaland, Rogaland og også Nordland, yter et vesentlig bidrag til totalproduksjonen i reiselivsnæringene. Når det gjelder produksjonen i hotell- og restaurantnæringen er Hordaland det nest største fylket og Rogaland en god nummer fire. For transportnæringene følger Rogaland, Hordaland og Nordland som henholdsvis det tredje, fjerde og femte største fylket. Både i Rogaland og Nordland er drøye 40 prosent av produksjonen i transportnæringene produksjon i luftfartsnæringen, mens den er langt mindre i Hordaland, i underkant av 28 prosent.

Fylkesfordelingen i hotell- og restaurantnæringen avviker fra fordelingen av transportnæringene. Det samme gjelder fordelingen i den siste kolonnen i tabell 3.4. Mens Akershus har den desidert største andelen av produksjonen i transportnæringene med over 26 prosent av produksjonen i hele landet, er andelen av hotell- og restauranttjenesteproduksjonen rundt 8 prosent. Oslo har den største andelen av produksjonen i hotell- og restaurantnæringen, nesten 23 prosent.

Den ulike sammensetningen mellom de ulike næringene innenfor hvert fylke er lettere å illustrere ved hjelp av en figur. Figur 3.2 er laget for å belyse den fylkesvise sammensetningen av produksjonen i reiselivsnæringene.

Figur 3.2. Produksjon i reiselivsnæringene i fylkene etter næringsområde

I Oppland, Buskerud og Telemark utgjør produksjonen i hotell- og restaurantnæringen rundt halvparten av totalproduksjonen i reiselivsnæringene i fylket. De samme fylkene har tilsvarende en noe mindre andel av produksjon i transportnæringene enn de øvrige fylkene. Ingen av disse tre fylkene er blant de største når vi ser på produksjonen i reiselivsnæringene. Det betyr ikke at de ikke har en vesentlig rolle i turismesammenheng.

Turismens betydning i de enkelte regioner avhenger av en rekke faktorer. Det vil ikke føre fram å bruke produksjonen i reiselivsnæringene, eller sammensetningen av denne alene, for å belyse turismens betydning. Tilbudet til turistene i de enkelte fylker er en forutsetning for kommersiell turisme, men det er den faktiske etterspørselen fra turister, turistkonsumet, som gir oss kunnskap om den direkte inntekten turismen genererer.

Som det framgår av denne rapporten er turistkonsumet sammensatt av en rekke produkter. Deler av etterspørselen fra turistene retter seg mot produkter som er produsert i reiselivsnæringene. De varer og tjenester som produseres i reiselivsnæringene har en rekke anvendelser, blant annet som turistkonsum. Hvor stor andel av produksjonen som anvendes av turister varierer mellom de ulike næringene. Hotell- og transporttjenester anvendes hovedsakelig av turister, for restauranttjenestene er denne andelen lavere.

Vi vil i neste kapittel presentere fylkesfordelte tall for turistkonsumet.

4. Fordeling av turistkonsumet i FNR-TUR

I ENS er konsum definert slik: *Konsum består av utgifter som hjemmehørende institusjonelle enheter har til varer eller tjenester som brukes til å dekke individuelle eller kollektive behov for samfunnets medlemmer. Konsum kan finne sted på det nasjonale territoriet eller i utlandet.*

Med unntak av bolig og verdigjenstander regnes varer og tjenester som konsum det året de blir anskaffet. For en grundigere omtale henvises til ENS 1995. Vi skal i denne rapporten konsentrere oss om den delen av konsumet som er definert som turistkonsum.

Det er per i dag ikke foretatt noen fordeling av konsumet i FNR 1997. I dette kapittelet beskriver vi hvordan vi har fordelt turistkonsumet mellom de nitten fylkene i Norge.

Først i kapittelet gir vi en oversikt over definisjoner, prinsipper og retningslinjer. Videre følger en oversikt over avviket mellom de nasjonale og fylkesfordelte tallene, og til slutt er fordelingsmetodene og de fylkesfordelte tallene presentert.

4.1 Turistkonsum i Norge

Samlet turistkonsum i Norge er definert som norske og utenlandske turistrelaterte utgifter innenfor norsk område.

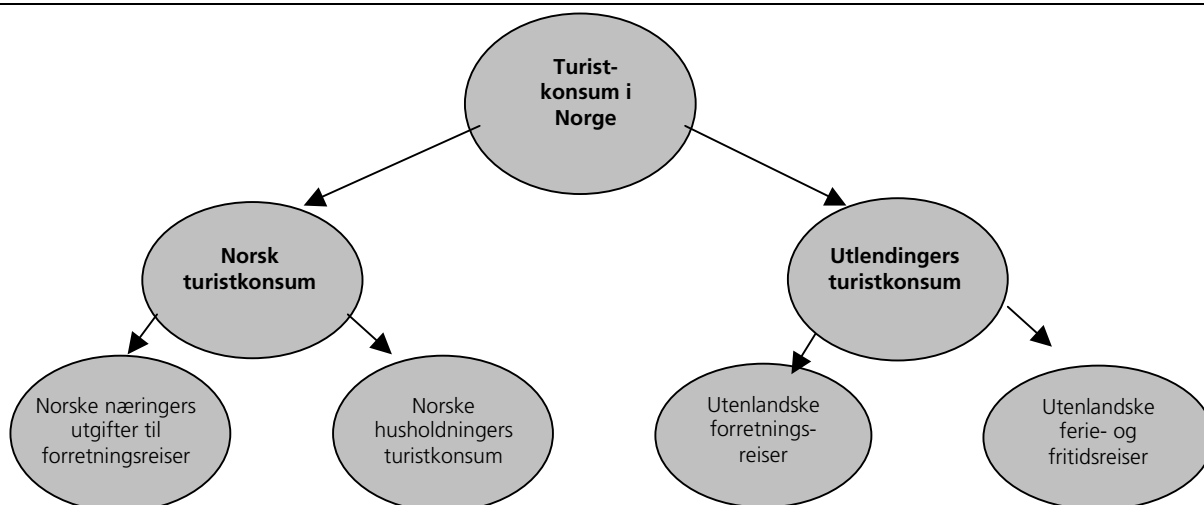
Norsk område defineres som i nasjonalregnskapet ellers. Transport til og fra Norge inkluderes når det brukes norske transportmidler⁸. Merk at turistkonsumet er definert som konsum på norsk område, mens definisjonen av konsum i husholdningene i NR gjelder hjemmehørende enheter, dvs. husholdninger som hører hjemme i Norge. Turistkonsumet inkluderer med andre ord også utenlandske husholdningers konsum i Norge, i tillegg til de hjemmehørende enheters turistkonsum.

Konsumet er i NR-TUR inndelt i følgende enheter:

1. Norske husholdningers turistkonsum (NT)
2. Norske næringers utgifter til forretningsreiser (NF)
3. Utlendingers turistkonsum (U)⁹

Figur 4.1 viser oppdelingen av det norske turistkonsumet på de fire (se fotnote 9) kontotypene i NR-TUR.

Figur 4.1. Turistkonsum

⁸ Når det gjelder lufttransport gjelder spesielle regler, se ENS 1995.

⁹ Punkt 3. er i forbindelse med fylkesfordelingen inndelt ytterligere i forretningsreiser (UF) og ferie- og fritidsreiser (UT).

NR-TUR har som formål å stille opp tallene i nasjonalregnskapet (NR) slik at turisme belyses på en bedre måte enn det ordinære NR gir rom for. Fra og med 1997 er kontoene for turistkonsum integrert i nasjonalregnskapet.

For norske husholdninger er det kun merkonsum på reise som inngår i turistkonsumbegrepet. I forretningsreisendes turistkonsum er det kun det konsumet som er betalt av arbeidsgiver som er inkludert. Dersom man er på forretningsreise og velger å bli lenger eller har turistrelaterte utgifter på egen regning, vil dette inkluderes i norske husholdningers turistkonsum. For utenlandske turister vil det faktum at turister besøker Norge resultere i at dette konsumet tilfaller norsk økonomi. Derfor er alle utgifter på reise i Norge regnet som turistkonsum¹⁰.

Den turistrelaterte etterspørselen er sammensatt. Turister konsumerer de transporttjenester m.m. som muliggjør reisen, men i tillegg etterspørres en rekke andre varer og tjenester. Turistkonsumet splittes opp i turistkonsum av reiselivsprodukter og turistkonsum av andre varer og tjenester. Det gir:

Samlet turistkonsum = Turisters utgifter til kjøp av reiselivsprodukter¹¹ + andre utgifter i forbindelse med reisen.

De varer og tjenester som anvendes som turistkonsum kan produseres innenfor flere ulike næringer eller importeres. Sammenhengen mellom tilgang og anvendelse av produkter i NR og NR-TUR belyses i såkalte tilgangs- og anvendelsestabeller. Ved å gjøre en del forutsetninger kan vi med utgangspunkt i disse tabellene studere sammenhengen mellom turistkonsumet og leverandørene til turistkonsumet. For nærmere beskrivelse av disse sammenhengene henviser vi til rapport 97/22 "Turismens økonomiske betydning for Norge" og 99/21 "Turismens betydning for norsk økonomi".

Samlet turistkonsum i 1997 er vist i tabell 4.1.

Tabell 4.1 viser beregnet turistkonsum av ulike varer og tjenester i Norge i 1997 i millioner kroner. Turistkonsumet er målt i kjøpverdi, dvs. de utgiftene turistene faktisk betaler.

Tallene viser at nesten 73 prosent av turistkonsumet er konsum av reiselivsprodukter. Av dette er transportutgifter den største utgiftsposten. Transportutgifter ellers utgjør også en betydelig andel av turistkonsum av andre varer og tjenester.

Tabell 4.1. Samlet turistkonsum 1997 fordelt på utlendinger (U), norske husholdningers turistkonsum (NT) og (norske næringers) utgifter til forretningsreiser (NF). Kjøpverdi. Bruttoføring av turoperatørtjenestene¹. Mill.kr

	U	NT	NF	Turistkonsum i alt
Reiselivsprodukter				
Overnattingstjenester	3 560	2 503	426	8 489
Serveringstjenester	3287	3 866	1 188	8 341
Passasjertransporttjenester	4 294	6 338	8 752	19 384
Reisebyrå- og turoperatørtjenester, samt utleie av biler	80	7552	0	7632
Museumstjenester, turistrelaterte sportsaktiviteter etc.	467	975	0	1 442
<i>Reiselivsprodukter i alt</i>	<i>11 688</i>	<i>21 234</i>	<i>12 366</i>	<i>45 288</i>
Turistkonsum av andre varer og tjenester				
Matvarer, drikkevarer og tobakk	2 968	0	0	2 968
Klær og skotøy	702	0	0	702
Suvenirer, kart m.v.	583	275	0	858
Transportutgifter ellers ²	1 755	4 229	0	5 984
Andre varer og tjenester	1 373	5 275	0	6 648
<i>Turistkonsum ellers, i alt</i>	<i>7 381</i>	<i>9 779</i>	<i>0</i>	<i>17 160</i>
Turistkonsum i alt	19 069	31 013	12 366	62 448

¹ Tabellen viser turistenes direkte anvendelser av ulike produkter. Turistenes anvendelse av produkter som er inkludert i turistenes utgifter til pakketurer er med som anvendelse av turoperatørtjenester.

² Transportutgifter ellers omfatter i tillegg til utgifter til bensin og olje, utgifter til parkering, bompenger etc.

Norske husholdninger står for om lag halvparten av norsk turistkonsum, og utlendingene har en andel på ca. 30 prosent. Det øvrige turistkonsumet er relatert til norske yrkesreiser.

4.2. Prinsipper og retningslinjer for fordeling av turistkonsumet i FNR-TUR

Produksjonen deles i nasjonalregnskapet inn i produkter. Produktgrupperingen er basert på EUs sentrale produktklassifikasjon CPA. Det norske nasjonalregnskapet inneholder om lag 1 200 produkter. Disse produktene er aggregerte varer og tjenester som inngår i nasjonalregnskapet. Vi vil i denne rapporten konsentrere oss om de produktene som inngår i NR-TUR. Det dreier seg om i alt drøye 200 nasjonalregnskapsprodukter.

Hvilke produkter som inngår i NR-TUR er bestemt ut ifra hvilke produkter turistene etterspør. Samlet turistkonsum er definert som: "Norske og utenlandske turistenes samlede turistrelaterte utgifter innenfor norsk område. Turistkonsum inkluderer både utgifter til kjøp av reiselivsprodukter og andre konsumrelaterte utgifter i forbindelse med reisen." Det inkluderer varer og tjenester som anvendes av turister eller som inngår som tjenestereiser i produktinnsatsen i ulike næringer.

Konsumet av de ulike produktene er i nasjonalregnskapet og i NR-TUR inndelt etter formål. Hvert av formålene inneholder ett eller flere produkter. Turistkonsumet i NR-TUR følger samme gruppering

¹⁰ Dette gjelder uavhengig av betalingstidspunktet. Forhåndsbetalte utgifter regnes også som turistkonsum.

¹¹ Reiselivsprodukter er definert i kapittel 2.

som nasjonalregnskapet. Turistkonsumet er presentert etter formål i tabellene 4.1 og 4.2, og de 10 formålene som inngår i NR-TUR er gjengitt i teksten til venstre. Denne produkt- og formålsgrupperingen danner rammene for fordelingen av turistkonsumet.

Samlet konsum i Norge er ikke fylkesfordelt i FNR. Vi har i dette prosjektet fylkesfordelt turistkonsumet. Prinsippene og retningslinjene som ligger til grunn for fylkesfordelingen er de samme som for produksjonsfordelingen med ett viktig unntak, hjemstedsprinsippet.

Transaksjonsprinsippet

I FNR er hjemstedet det grunnleggende fordelingsprinsippet slik det er omtalt i kapittel 3. Hjemstedsprinsippet innebærer at konsumet fordeles til det fylket der konsumenten *bor*. Det vi ønsker å finne er verdien av konsumet i det fylket der konsumet *finnes*. Vi ønsker å finne hvor mye konsumet i et fylke endres som følge av turistbesøk. Dersom en person er bosatt i Oslo og tilbringer sine feriedager i Bergen skal dette konsumet tilfalle Hordaland og ikke Oslo. Dette prinsippet kalles *transaksjonsprinsippet* og turistkonsumet er fordelt etter dette prinsippet. Det innebærer at hvert fylke blir behandlet som et "lite land" og at en dermed anvender de nasjonale retningslinjene på hvert av fylkene. Transaksjoner med andre fylker betraktes som en slags utenlandstransaksjon, og turistkonsumet tilfaller det fylket ("det lille landet") der konsumet finner sted.

4.3. Avvik mellom NR-TUR og FNR-TUR

Det er to viktige avvik mellom tallene i NR-TUR og FNR-TUR. Det ene er at norske husholdningers turistkonsum av noen produkter har ulike verdier i NR-TUR og FNR-TUR. Det andre er at NR-TUR har tre konsumentgrupper mens FNR-TUR har fire.

Avviket i verdi mellom NR-TUR og FNR-TUR gjelder norske turistenes konsum av matvarer, klær og skotøy. I de nasjonale tallene, NR-TUR, er det kun merkonsum i forbindelse med en reise som skal regnes som turistkonsum. Utgifter til mat og klær og skotøy er regnet som uavhengige av om vi er på reise eller ikke og er derfor ikke inkludert i turistkonsumet. Utlendingenes forbruk av mat, klær og skotøy er imidlertid inkludert.

Når vi nå ønsker å se på betydningen av turisme for de enkelte fylker vil reisevirksomheten muligens være svært viktig for omsetningen av disse produktene. Omsetningen i de enkelte fylker er ikke uavhengig av om norske husholdninger holder seg hjemme eller ikke. Dette er konsekvensen av å se på fylkene som "små land". Den delen av husholdningenes konsum som er foretatt på reise er derfor skilt ut og fordelt på fylker. Dette resulterte i et avvik på drøye fem milliarder kroner mellom NR-TUR og FNR-TUR.

Tabell 4.2. Samlet turistkonsum 1997, fordelt på utlendinger (U), norske husholdningers turistkonsum (NT) og (norske næringers) utgifter til forretningsreiser (NF). Kjøpverdi. Inkludert beregnet forbruk av matvarer, klær og skotøy for norske husholdninger. Bruttoføring av turoperatørtjenestene¹. Mill.kr

	U	NT	NF	Turistkonsum i alt
Reiselivsprodukter				
Overnattings tjenester	3 560	2 503	2 426	8 489
Serveringstjenester	3 287	3 866	1 188	8 341
Passasjertransporttjenester	4 294	6 338	8 752	19 384
Reisebyrå- og turoperatørtjenester, samt utleie av biler	80	7 552	0	7 632
Museumstjenester, turistrelaterte sportsaktiviteter etc.	467	975	0	1 442
<i>Reiselivsprodukter i alt</i>	<i>11 688</i>	<i>21 234</i>	<i>12 366</i>	<i>45 288</i>
Turistkonsum av andre varer og tjenester				
Matvarer, drikkevarer og tobakk	2 968	4 101	0	7 069
Klær og skotøy	702	978	0	1 680
Suvenirer, kart m.v.	583	275	0	858
Transportutgifter ellers	1 755	4 229	0	5 984
Andre varer og tjenester	1 373	5 275	0	6 648
<i>Turistkonsum ellers, i alt</i>	<i>7 381</i>	<i>14 858</i>	<i>0</i>	<i>22 239</i>
Turistkonsum i alt	19 069	36 092	12 366	67 527

¹ Tabellen viser turistenes direkte anvendelser av ulike produkter. Turistenes anvendelse av produkter som er inkludert i turistenes utgifter til pakketurer er med som anvendelse av turoperatørtjenester.

I tabell 4.2 er dette turistkonsumet inkludert, for øvrig er tabellen identisk med tabell 4.1.

Det andre avviket mellom NR-TUR og FNR-TUR gjelder inndelingen av konsumentene. NR-TUR fordeler turistkonsumet på tre konsumentgrupper slik det er vist i tabellen over. I overnattingsstatistikken som ligger til grunn for den fylkesvise fordelingen, er også utenlandske gjestedøgn fordelt på forretningsreisende og husholdninger. For å utnytte dette best mulig har vi valgt å bruke den samme inndelingen i FNR-TUR. Denne inndelingen tilfredsstiller også bedre kravene til input i modellen som tallene er beregnet for (se NIBR rapport).

Vi har følgende inndeling av turistkonsumet i FNR-TUR:

- NT, norske husholdningers turistkonsum
- NF, norske næringers utgifter til forretningsreiser
- UT, utenlandske ferie- og fritidsreisende i Norge
- UF, utenlandske forretningsreisendes turistkonsum i Norge.

Norske og utenlandske forretningsreisende

Som det vil framgå av tabellene senere i kapittelet vil konsumet av andre varer og tjenester for forretningsreisende bli behandlet etter ulike prinsipper avhengig av om det er norske forretningsreisende eller utlendinger på forretningsreise.

Forretningsreisende får reisen betalt av arbeidsgiver. De forretningsreisende har ofte i tillegg private utgifter på reisen, som arbeidsgiver ikke betaler. Behandlingen av disse utgiftene i regnskapet bygger vi på konvensjoner som er spesielle for turistsatellittregnskapet. Vi har definert turistkonsumet for innenlandske forretningsreisende som de utgiftene til forretningsreiser som arbeidsgiveren betaler og som er produktinnsats for arbeidsgiveren. De private utgiftene som den forretningsreisende har utenom jobbsammenheng, f.eks. kjøp av suvenirer, regnes som turistkonsum for norske turister. Dette er en klassifisering av utgiftene som henger godt sammen med nasjonalregnskapet, men som kanskje ikke er så vanlig i reiselivssammenheng ellers.

Når det gjelder utlendinger, grupperes utgiftene de har i Norge som eksport i nasjonalregnskapet uansett om det er arbeidsgiver som betaler eller om det er andre private utgifter. Derfor trenger en ikke å skille mellom utgiftene for utenlandske forretningsreisende og annet turistkonsum for utenlandske turister i turistsatellittregnskapet. For våre formål har det imidlertid vært nyttig å dele opp utlendingene i forretningsreisende og andre. I dette tilfellet brukes forretningsreisende som en gruppering av personer og ikke som et ledd i grupperingen av utgiftene de har. Ofte brukes ordet forretningsreisende på denne måten om en kategori av personer. For utlendinger var datagrunnlaget inndelt på denne måten, og vi har brukt det til å fordele private utgifter sammen med andre utgifter som de forretningsreisende har.

Hvis en bruker forretningsreisende også om norske reisende til å betegne en gruppe personer, må en ha det klart for seg at disse personene har to typer utgifter, nemlig forretningsreisendes turistkonsum, som er den delen arbeidsgiver betaler, og resten som er turistkonsum for norske husholdninger.

4.4. Metoder for fylkesfordeling

Fylkesfordelingen er som tidligere nevnt basert på *transaksjonsprinsippet* slik at *turistkonsumet tilfaller det fylket der forbruket finner sted og ikke det fylket der konsumenten bor*. Vi vil videre presentere metoden vi har brukt for å fordele turistkonsumet i Norge. Vi har brukt tre ulike prinsipper for å fordele turistkonsumet på fylker:

1. FNR
2. Kombinasjon av gjestedøgn og forbruksdata
3. Gjestedøgn

Alle tre metodene er varianter av det vi i kapittel to omtalte som "top-down-metoden".

Metode 1:

Under visse forutsetninger kan vi bruke resultatene fra FNR til å fordele konsumet. Det gjelder fordelingen av de produktene i NR-TUR som i hovedsak brukes av turister der de produseres.

Dersom et produkt anvendes av turister der det produseres innebærer transaksjonsprinsippet¹² at vi kan bruke produksjonsfordelingene til å fordele turistkonsumet.

For å kunne bruke produksjonsfordelingen fra FNR til å fordele konsumet må produktet konsumeres i det samme fylket som det produseres. Dette gjelder i stor grad for produksjon av tjenesteproduktene, og er også tilfelle for flere av reiselivsproduktene i NR-TUR. Både overnattingstjenester og enkelte transporttjenester konsumeres der de produseres, eksempelvis må en hotellovernatting konsumeres på det hotellet den produseres. Når disse tjenestene i sin helhet anvendes av turister kan vi bruke resultatene fra FNR direkte.

Det er kun noen få produkter som i sin helhet anvendes som turistkonsum, men disse produkter utgjør en vesentlig andel av totalt turistkonsum. For andre produkter som f.eks. restauranttjenester kan vi derimot ikke uten videre anvende produksjonsfordelingen som indikator. Det skyldes at vi ikke kan utelukke at det er forskjeller fylkene imellom i andelen av produksjonen som leveres til turistkonsum.

Metoden er også brukt på enkelte andre produkter. Det er produkter der turistkonsumet utgjør en vesentlig andel av produksjonen. Forutsetningen for å bruke denne metoden for disse produktene er at annen anvendelse utgjør en fast andel av turistkonsumet og at denne andelen er den samme i alle fylker. Dette gjelder f.eks. produksjonen av hotelltjenester der en liten andel av produksjonen har andre anvendelser enn som turistkonsum. Nedenfor følger en liste over de produktene som er fordelt som i FNR:

- Hotelltjenester
- Campingtjenester
- Overnatting ellers
- Jernbanereiser, fjerntransport
- Busstransport, mellombys
- Innenriks sjøfart, fjerntransport
- Utenriks sjøfart, passasjertransport
- Flyreiser, rutegående
- Passasjertransport, ikke rutegående
- Turoperatør- og reisebyråtjenester

Metode 2, fordelingsmatrisen:

Utgangspunktet for fordelingen i dette prosjektet var de nasjonale tallene for turistkonsum i 1997. Disse er endelige og er bestemt ut ifra en helhetlig vurdering av

¹² Se avsnitt 4.2.

ulike typer statistikk. Dette er et omfattende system og basert på en rekke kilder. Vårt mål var å finne vel-egne fordelingsnøkler. En god fordelingsnøkkel skal avspeile variasjonene i det vi ønsker å fordele.

Turistkonsumet av ulike varer og tjenester er et verdimål, dvs. avhengig av mengde og pris. Det var derfor viktig å finne fordelingsnøkler som avspeilet både volum- og prisvariasjoner mellom fylkene. Gjestedøgn er en nærliggende indikator som ofte blir brukt i turistsammenheng. Gjestedøgn kan være en god indikator på utviklingen i antallet reisende, men vil ikke være velegnet som fordelingsnøkkel. Det skyldes både at gjestedøgnprisene er svært varierende, og avhengige av en rekke faktorer, og at sammensetningen av forbruket varierer med overnattingskategori. To gjestedøgn kan ha svært ulik pris og generere svært ulik etterspørsel etter andre varer- og tjenester. Vi valgte å kombinere gjestedøgn med forbruksdata for å beregne fordelingsnøkler som avspeiler både prisvariasjoner og sammensetningen av turistkonsumet.

Vårt utgangspunkt var fylkesfordelte overnattingsstall for alle fire turistgruppene beregnet av TØI (TØI, 2002). Undersøkelser av forbruket blant turister gir en inndeling av forbruksutgifter etter overnattingsform. Både prisene på overnattinger, forbruksnivået og sammensetning av forbruket er fordelt etter overnattingskategori. Videre er forbruksutgiftene inndelt etter tre stedstyper; småby, landdistrikt og storbyer.

Framgangsmåten for beregningene var som følger:

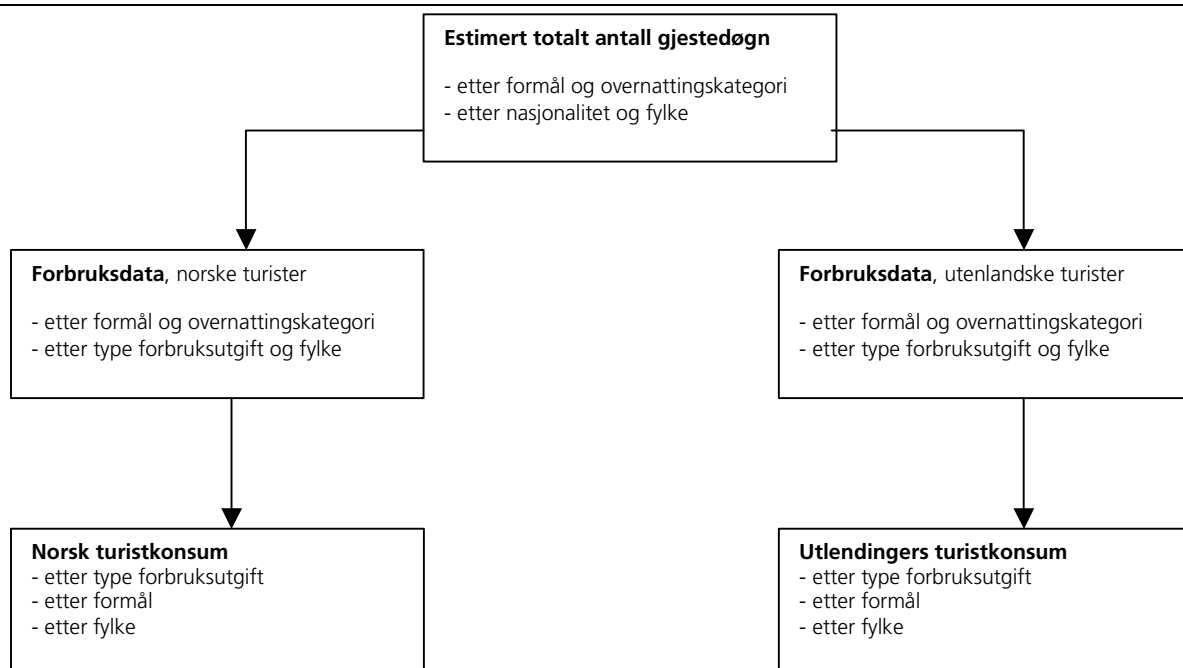
Antall gjestedøgn fordelt etter stedstype ble ganget opp med tilhørende utgift pr. gjestedøgn. Dette ga en totalutgift for hvert enkelt fylker, fordelt på de fire turistgruppene. Ved å summere alle fylkene laget vi en *fordelingsmatrise* for de nasjonale tallene. Konsumnivået var gitt i NR-TUR og fordelingsmatrisen ga oss gode fordelingsnøkler for mange av produktene. På den måten ble detaljgraden i overnattingsstallene utnyttet og forbruksundersøkelsene ble benyttet på en god måte.

Forbruksundersøkelsene var inndelt etter stedstyper. Siden de norske fylkene har ulik sammensetning av disse stedstypene, kunne vi ikke bruke forbruksundersøkelsene direkte. Det var nødvendig å dele overnattingsstallene inn etter tilsvarende stedstyper. Som inndelingsmetode valgte vi å ta utgangspunkt i befolkningstall pr. 1. januar 1998.

Beregningsmetoden er illustrert i figur 4.2.

Fordelingsmatrisen er brukt til å fordele en rekke produkter på fylke. I tillegg er den brukt til å dele inn utlendingene i utenlandske forretningsreisende (UF) og utenlandske husholdningers turistkonsum (UT). Forbruksutgiftene som ligger til grunn for beregningene er basert på forbruksundersøkelser gjennomført av TØI¹³. Forbruksutgiftene er fordelt på utlendinger og nordmenn, men det er ikke spesifiserte tall for forretningsreiser. For utenlandske forretningsreisende har vi tatt utgangspunkt i en fordeling basert på ulike kilder. Fordelingen av norske forretningsreisendes turistkonsum er beregnet ved bruk av gjestedøgn.

Figur 4.2. Beregningsmetoden

¹³ Se TØI rapport 320/1996.

Metode 3, gjestedøgn:

Problemet med å bruke gjestedøgn som fordelingsnøkkel er at vi ikke tar hensyn til at de ulike overnattingsproduktene varierer i pris og at turistenes utgiftsnivå varierer med overnattingskategori. Dette er grundigere omtalt i kommentarene til tabell 4.7.

For norske forretningsreisende valgte vi likevel å bruke gjestedøgn som fordelingsnøkkel for en rekke produkter. Det skyldes at vi i NR-TUR har forutsatt at norske forretningsreisende overnatter på hotell. Vårt data-materiale inneholder ikke flere detaljerte opplysninger om forretningsreisende enn antall gjestedøgn. Vi har derfor tatt utgangspunkt i at hvert gjestedøgn for forretningsreisende generer samme forbruksutgifter. Så lenge hvert gjestedøgn for forretningsreisende avspeiler den samme sammensetningen av konsumet vil gjestedøgn for denne gruppen være egnet som fordelingsnøkkel.

Ved å bruke gjestedøgn som fordelingsnøkkel forutsetter vi en lik gjennomsnittspris for de enkelte fylker. Prisen forretningsreisende betaler for et hotellopphold varierer. Prisvariasjonen kan ha sammenheng med en rekke faktorer og det er ikke mulig (ut fra tilgjengelig materiale) å korrigere nøklene for disse variasjonene. Prisen vil variere innenfor de enkelte fylker og fylkene imellom. Vi har ikke tilgang på forbruksundersøkelser med informasjon om eventuelle fylkesvise variasjoner i forbruksmønsteret. Konsekvensen av å bruke gjestedøgn som fordelingsnøkkel dersom forutsetningen om lik pris ikke er oppfylt, er at fylker med lavere priser vil få en for stor andel av totalproduksjonen enn det faktiske konsumet.

I nasjonalregnskapet er norske forretningsreisende definert som produktinnsats og beregningene av de nasjonale størrelsene er basert på en rekke kilder. Utenlandske forretningsreisende er ikke produktinnsats i norsk produksjon. I nasjonalregnskapet er de behandlet på samme måte som utenlandske husholdninger på reise i Norge. Da satellittregnskapet ble laget hadde vi ikke tilgang på data som gjorde det mulig å dele inn utlendingenes turistkonsum i forretningsreisende og ferie- og fritidsreisende. I tidligere overnattingsstall har det ikke vært mulig å inndele overnattingsgjestene både etter nasjonalitet og formål.

Arbeidet med dette prosjektet har resultert i ny data-tilgang om gjestedøgn etter nasjonalitet og formål (TØI, 2002). For å kunne skille utenlandske forretningsreisende fra utlendinger totalt måtte vi gjøre visse forutsetninger og beregninger, og dette gjelder spesielt beregning av forbruksutgifter for forretningsreisende. Disse beregningene var basert på datatilgang på fylkesnivå og ga informasjon om komponentene i forbruket i de enkelte fylker. Utenlandske forretningsreisende er derfor, i likhet med norske og utenlandske husholdninger, fordelt etter en rekke ulike fordelingsnøkler.

Tabell 4.3. Fordelingsmetoder for utlendingenes turistkonsum

Konsum av reiselivsprodukter	Fordeles som
Overnattings tjenester	Fordelingsmatrise, avstemt mot FNR.
Serveringstjenester	Fordelingsmatrise, avstemt mot FNR.
Passasjertransporttjenester	Enkelte produkter er fordelt etter FNR. Øvrige; fordelingsmatrisen
Reisebyrå- og turop.tj.m.m.	Fordelingsmatrise
Museumstjenester, turistrelaterte	Fordelingsmatrisen
Konsum av andre varer og tjenester. fordelt på	
Matvarer, drikkevarer og tobakk	Fordelingsmatrisen
Klær og skotøy	Fordelingsmatrisen
Suvenirer, kart m.m.	Fordelingsmatrisen
Transportutgifter ellers	Fordelingsmatrisen
Andre varer og tjenester	Fordelingsmatrisen og gjestedøgn

Tabell 4.4. Fordelingsmetoder for norske husholdningers turistkonsum

Konsum av reiselivsprodukter	Fordeles som
Overnattings tjenester	Fordelingsmatrise, avstemt mot FNR.
Serveringstjenester	Fordelingsmatrise, avstemt mot FNR.
Passasjertransporttjenester	Enkelte produkter er fordelt etter FNR. Øvrige; fordelingsmatrisen
Reisebyrå- og turop.tj.m.m.	FNR og fordelingsmatrisen
Museumstjenester, turistrelaterte	Fordelingsmatrisen
Konsum av andre varer og tjenester fordelt på:	
Matvarer, drikkevarer og tobakk	Fordelingsmatrisen
Klær og skotøy	Fordelingsmatrisen
Suvenirer, kart m.m.	Fordelingsmatrisen
Transportutgifter ellers	Fordelingsmatrisen
Andre varer og tjenester	Fordelingsmatrisen og gjestedøgn

Dagsturister

Metode to og tre innebærer at dagsturistene utelates. Dagsturistene er ikke skilt ut som egen gruppe i NR-TUR, og tilgangen på informasjon om dagsturister er mangelfull. Vi har forutsatt at dagsturisme fordeler seg som en fast andel av gjestedøgn.

Valg av metode

Vi har tatt utgangspunkt i nasjonalregnskapsproduktene ved valg av fordelingsmetode. Det innebærer ikke at det er beregnet egne nøkler for alle de 200 ulike produktene som er representert i NR-TUR. Enkelte nøkler er beregnet på produktnivå, men for de aller fleste produktene er nøklene beregnet på et mer aggregert nivå.

Inndelingen av forbruksutgiftene i forbruksundersøkelsene samsvarer godt med formålsgupperingen i NR og NR-TUR¹⁴. En formålsguppering er en inndeling av konsumet etter hvilket formål produktet tjener. En formålsgruppe kan inneholde flere produkter. Eksempelvis består overnattings tjenester av tre ulike produkter; hotelltjenester, campingtjenester og annen overnatting. Tilsvarende utgjør gruppen matvarer, drikkevarer og tobakk 15 ulike nasjonalregnskapsprodukter.

¹⁴ Se avsnitt 4.2.

Den fylkesvise fordelingen tar utgangspunkt i de ulike nasjonalregnskapsproduktene, slik at en formålsgruppe er fordelt etter flere nøkler. Nedenfor følger en oversikt over hvilken metode som er brukt på de ulike formålsgruppene i NR-TUR.

Som det framgår av tabellene 4.3 og 4.4 er fordelingsmatrisen anvendt som fordelingsnøkkel for en rekke produkter og formålsgrupperinger. Det er viktig å merke seg at fordelingsmatrisen består av en rekke fordelingsnøkler. For hver av turistgruppene er det laget minst en fordelingsnøkkel for hver formålsgruppe.

I beskrivelsen av metode 1 er bruk av FNR som fordelingsnøkkel begrunnet. Det er også et annet argument som taler for å bruke produksjonsfordelingen ved fordeling av transporttjenester. Det er at forbruksundersøkelsene som er gjennomført blant turistene ikke fanger opp om tjenesten er produsert av norske eller utenlandske bedrifter. I forbruksundersøkelsene er det kun spurt om størrelsen på forbruksutgiftene til transport og ikke etter hvem som har produsert tjenesten. Når vi skal fordele norsk turistkonsum slik det er spesifisert i NR-TUR vil forbruksundersøkelsen, slik den er brukt i forbruksmatrisen (se metode 2), ikke være noen god fordelingsnøkkel. I kapittel 3 ble fordelingen av transporttjenestene viet spesiell oppmerksomhet fordi mobile transportenheter følger ulike fordelingsprinsipper. Vi gjengir ikke dette her, men henviser til kapittel 3.

4.5. Fylkesfordelt turistkonsum basert på bruttoføring av turoperatørtjenester

Som beskrevet i kapittel 2.4 har behandlingen av pakketurer i NR og NR-TUR vært gjenstand for en rekke diskusjoner. NR-TUR er basert på nasjonalregnskapet, og der er bruttoføring av turoperatørtjenester beregningsprinsippet. Vi har valgt å presentere fylkesfordelte tall basert på begge metodene. Det er fordelingene basert på nettometoden som er mest relevante når vi skal fordele turistkonsumet. Vi gjengir derfor først noen få beregninger basert på bruttoføring. Vi har valgt å gjøre dette ved å presentere tallene i tabell 4.5 og figur 4.3, uten å gi noen utfyllende kommentarer. Vi går grundigere til verks ved presentasjon av fordelingene basert på nettoføring under punkt 4.6.

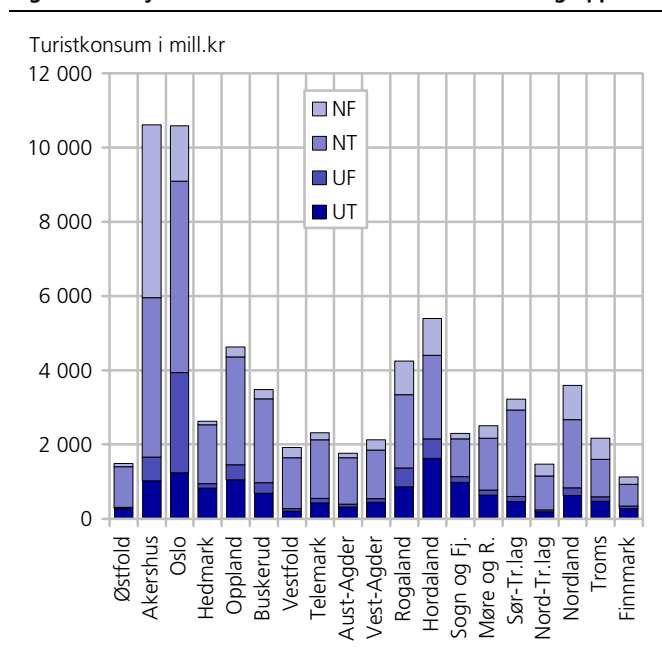
Tabellen 4.7 viser turistkonsumet presentert i tabell 4.2, fordelt på fylke. Som beskrevet i innledningen viser denne tabellen en fylkesfordeling av tall der turoperatørtjenestene er ført brutto. Det innebærer at konsumet av denne tjenesten er fordelt til det fylket der turoperatøren hører hjemme.

Tabell 4.5 viser at de to fylkene Oslo og Akershus til sammen har en andel på over 30 prosent av samlet turistkonsum. Nordmenn har en noe større andel av konsumet i disse fylkene sett under ett enn for landet som helhet.

Tabell 4.5. Totalt turistkonsum 1997 fordelt på fylke, i millioner kroner målt i kjøperverdi. Tall med bruttoføring av turoperatørtjenester

	Totalt turistkonsum				SUM UT+UF+ NT+NF
	UT	UF	NT	NF	
Total	12 636	6 433	36 092	12 366	67 527
Østfold	274	41	1 085	88	1 487
Akershus	1 019	639	4 302	4 647	10 606
Oslo	1 235	2 699	5 165	1 482	10 581
Hedmark	827	110	1 591	100	2 627
Oppland	1 043	405	2 909	269	4 626
Buskerud	689	276	2 266	245	3 476
Vestfold	205	73	1 365	271	1 913
Telemark	430	122	1 572	193	2 318
Aust-Agder	323	77	1 243	121	1 764
Vest-Agder	450	92	1 302	275	2 120
Rogaland	862	504	1 979	901	4 246
Hordaland	1 620	525	2 256	990	5 392
Sogn og Fjordane	979	151	1 021	144	2 295
Møre og Romsdal	643	132	1 391	334	2 499
Sør-Trøndelag	465	139	2 325	291	3 220
Nord-Trøndelag	187	57	904	321	1 470
Nordland	633	202	1 832	928	3 596
Troms	476	119	1 001	575	2 171
Finnmark	277	70	581	193	1 121

Figur 4.3. Fylkesfordelt turistkonsum etter konsumentgruppe

Store deler av turistkonsumet i Oslo og Akershus tilskrives konsum av transporttjenester. Etter Oslo og Akershus følger videre Hordaland, Oppland, Rogaland, Nordland og Buskerud som de fylkene som har de største andelene av samlet turistkonsum.

Det er kun samlet turistkonsum som er presentert i tabell 4.5. De bakenforliggende faktorene vil bli grundigere omtalt i forbindelse med presentasjonen av de øvrige fylkesfordelingene senere i dette kapitlet. Vi vil i dette avsnittet nøye oss med å presentere tallene i tabell 4.5 i en figur. Figur 4.3 viser fylkesfordelingen av samlet turistkonsum etter konsumentgruppe.

4.6. Fylkesfordelt turistkonsum basert på nettoføring av turoperatørtjenester¹⁵

Bruttoføringen, som ligger til grunn for de foregående tabellene, innebærer at konsumet av en pakketur fordeles til det fylket der pakketuren er produsert. Det betyr at vi ikke fanger opp hvor turistkonsumet av komponentene i pakken faktisk finner sted. Det vil si at dersom en turist kjøper en pakketur i Oslo, og reisen er til Stavanger, tilfaller konsumet av overnattings-, serverings- og transporttjenester det fylket der pakketuren er produsert, altså Oslo i dette tilfellet.

Nettoføring av turoperatørtjenestene innebærer at turistkonsumet av de enkelte komponentene i pakken tilfaller det fylket der de enkelte tjenestene produseres. Fylkesfordelingen er m.a.o. uavhengig av om turen er kjøpt via turoperatør eller ei. Det er følgelig netto-metoden som er mest i tråd med prinsippene i dette prosjektet. Vi vil videre ta utgangspunkt i nettotallene når vi fordeler turistkonsumet. For turoperatøren betyr det at det kun er provisjonen som regnes som produksjon, og konsumet av denne tjenesten fordeles til det fylket der turoperatøren har sitt faste tilholdssted.

I tabell 4.6 er samlet turistkonsum basert på nettoføring presentert. Tallene inkluderer norske husholdningers turistkonsum av "matvarer, drikkevarer og tobakk" og "klær og skotøy".

Sammenlignet med tilsvarende tall basert på bruttoføring gjengitt i tabell 4.2, er de fleste størrelsene identiske. *Forskjellen* er knyttet til norske husholdningers turistkonsum (NT). Nettoføringen resulterer i at konsumet av reisebyrå- og turoperatørtjenester reduseres til 2 281 millioner kroner. Dette er 5 271 millioner kroner lavere enn ved bruttoføring.

Dette skyldes for det første at utgiftene som er knyttet til de produktene som er inkludert i pakketurer i Norge belastes turisten direkte. Dvs. at dersom en turist kjøper en pakketur bestående av transport-, serverings- og overnattings-tjenester vil disse produktene ved nettoføring føres som konsum av disse tjenestene når de konsumeres i Norge. Tilsvarende er summen av disse tjenestene ført som turoperatørtjenester ved bruttoføring.

For det andre er norske husholdningers totale turistkonsum lavere ved nettoføring enn ved bruttoføring. Det skyldes at importerte varer og tjenester som inngår i pakketurene ikke inkluderes ved nettoføring. Dvs. at de produktene som inngår i pakketurer i utlandet ikke er inkludert i norske husholdningers turistkonsum. Verdien av disse var i 1997 1 424 millioner kroner. Total sett er det derfor utgifter på til sammen 3 847 (5 271-1 424) millioner kroner som fordeler seg på konsum av de produktene som ved bruttoføring ville

Tabell 4.6. Samlet turistkonsum 1997 fordelt på utlendinger (U), norske husholdningers turistkonsum (NT) og (norske næringers) utgifter til forretningsreiser (NF). Kjøpverdi. Nettoføring av turoperatørtjenestene¹. Mill.kr

	U	NT	NF	Turistkonsum i alt
Reiselivsprodukter				
Overnattings-tjenester	3 560	2 767	2 426	8 753
Serveringstjenester	3 287	4 128	1 188	8 603
Passasjertransporttjenester	4 294	9 659	8 752	22 705
Reisebyrå- og turoperatørtjenester, samt utleie av biler	80	2 281	0	2 361
Museumstjenester, turistrelaterte sportsaktiviteter etc.	467	975	0	1 442
<i>Reiselivsprodukter i alt</i>	<i>11 688</i>	<i>1 9810</i>	<i>12 366</i>	<i>43 864</i>
Turistkonsum av andre varer og tjenester				0
Matvarer, drikkevarer og tobakk	2 968	4 101	0	7 069
Klær og skotøy	702	978	0	1 680
Suvenirer, kart mv.	583	275	0	858
Transportutgifter ellers	1 755	4 229	0	5 984
Andre varer og tjenester	1 373	5 275	0	6 648
<i>Turistkonsum ellers, i alt</i>	<i>7 381</i>	<i>14 858</i>	<i>0</i>	<i>22 239</i>
Turistkonsum i alt	19 069	34 668	12 366	66 103

¹ Nettoføring innebærer at utgiftene til de produktene som inngår i en pakketur i Norge belastes turisten direkte og at verdien av produkter som inngår i en pakketur i utlandet ikke er inkludert.

inngått i turoperatørtjenester. Forskjellen tilfaller i hovedsak transporttjenestene, men det er også en liten endring i konsum av overnattings- og serverings-tjenester.

I de neste tabellene er turistkonsumet slik det er presentert i tabell 4.6, fylkesfordelt.

Fylkesfordelte tall

Vi vil i de neste tabellene først presentere fylkesfordelte tall for samlet turistkonsum inndelt etter utgiftsart. Dette er gjort i tabell 4.7. Deretter, i tabell 4.8, presenteres turistkonsumet fordelt på de fire konsumentgruppene UT, UF, NT og NF. Denne fordelingen er videre oppdelt og presentert i to mer detaljerte tabeller. Tabell 4.12 viser fordelingen av reiselivsprodukter, og tabell 4.9 viser fordelingen av turistkonsumet av andre varer og tjenester.

Først vil vi omtale fordelingen av samlet turistkonsum som er vist i tabell 4.7. Denne tabellen viser fylkesfordelingen av tallene i høyre kolonne i tabell 4.6, men tallene er gruppert på en litt annen måte. Som tidligere nevnt inneholder NR-TUR informasjon om konsum av i overkant av 200 nasjonalregnskapsprodukter, og det ville være altfor omfattende å gi en så detaljert framstilling. Vi har derfor valgt å dele konsumet inn i tre hovedkategorier i tabellen. Det er de tre gruppene:

- overnattings- og serveringstjenester
- transporttjenester
- andre varer og tjenester.

De tilhørende fylkesvise fordelingene er gjengitt i de tre kolonnene i tabell 4.7.

¹⁵ Henviser til drøftingen av netto-/bruttoføring av turoperatørtjenester under kapittel 2, punkt 2.4.

Tabell 4.7. Fylkesfordeling av samlet turistkonsum. 1997. Nettoføring av turoperatørtjenester. Mill.kr

	Overnattings- og serveringstjenester	Transporttjenester	Andre varer og tjenester	Samlet turistkonsum
Hele landet	17 356	31 050	17 697	66 103
Østfold	367	403	571	1 341
Akershus	792	9 837	537	11 166
Oslo	2 948	4 267	1 328	8 544
Hedmark	704	660	1 234	2 598
Oppland	1 693	1 092	1 816	4 601
Buskerud	1 291	865	1 352	3 508
Vestfold	512	718	696	1 927
Telemark	772	626	950	2 348
Aust-Agder	460	539	785	1 784
Vest-Agder	595	760	782	2 137
Rogaland	1 011	2 092	1 104	4 207
Hordaland	1 570	2 318	1 460	5 348
Sogn og Fjordane	743	603	964	2 309
Møre og Romsdal	751	924	843	2 518
Sør-Trøndelag	992	1 017	1 123	3 132
Nord-Trøndelag	342	754	443	1 539
Nordland	864	2 017	880	3 761
Troms	591	1 126	476	2 193
Finnmark	357	432	354	1 143

Tabell 4.7 illustrerer at det å bruke overnattingstall som fordelingsnøkkel alene ville gitt helt andre fordelinger enn det vi har beregnet i dette prosjektet. Om vi hadde anvendt gjestedøgn som fordelingsnøkkel for alle produktene ville de tre kolonnene hatt samme fordeling. Overnattingstallene ligger til grunn for fylkesfordelingen av enkelte produkter i tabellen over, men vi ser av de tre kolonnene at de ulike produktgruppene har svært ulike fordelinger. Det skyldes at vi i beregningene har tatt hensyn til at turister i ulike overnattingskategorier har en ulik etterspørsel. Vi har dermed fått fram at sammensetningen av gjestedøgn og turistgrupper i de ulike fylkene resulterer i svært ulik sammensetning av turistkonsumet i de fylkene turistene besøker.

Overnattings- og serveringstjenester

Turistkonsum av overnattings- og serveringstjenester er størst i Oslo. Bakgrunns materialet viser at det er forretningsreisende som har den største andelen av dette konsumet. Norske og utenlandske forretningsreisende står for drøye 70 prosent av konsumet av overnattingstjenester, og cirka 68 prosent av turistkonsumet av serveringstjenestene i Oslo.

Av første kolonne ser vi at Oppland, Buskerud og Hordaland også hadde en vesentlig andel av forbruket av overnattings- og serveringstjenester. Det skyldes dels at de har svært mange gjestedøgn, og dels hvilke turistgrupper som dominerer. I alle tre fylkene er det ferie- og fritidsreisende som står for den største andelen av turistkonsumet av disse tjenestene. For eksempel har norske og utenlandske husholdninger til sammen en andel på rundt 76 prosent av turistkonsumet av overnattingstjenester og drøye 73 prosent av serveringstjenestene i Oppland. I Oppland og Buskerud er det norske ferie- og fritidsreisende som dominerer, mens i Hordaland er det utenlandske ferie- og fritids-

reisende som har det største konsumet av disse tjenestene. Hordaland har samtidig også en betydelig del av yrkesrelatert turistkonsum av overnattings- og serveringstjenester på landsbasis, og det er norske yrkesreisende som er den største gruppen.

Transporttjenester

Turistkonsumet har svært ulik sammensetning i de ulike fylker. Forholdet mellom overnattings- og serveringstjenester, transporttjenester og øvrig turistkonsum varierer mye fra fylke til fylke. I Akershus er konsumet av transporttjenester mer enn tolv ganger så høyt som konsumet av overnattings- og serveringstjenester. At det er Akershus og Oslo som har det største konsumet av transporttjenester er ikke overraskende. Hovedflyplassen og transporttjenestene i tilknytning til denne er hovedgrunnen til dette.

Andre varer og tjenester

For Oppland er også konsumet av andre varer og tjenester betydelig større enn i de andre fylkene. Sett i forhold til konsumet av overnattings- og restauranttjenester skiller ikke dette fylket seg ut, men er ett av de fylkene der denne andelen ligger rundt en. Fylker som Østfold, Hedmark og Aust-Agder har et større forbruk av andre varer og tjenester pr. krone brukt på overnatting. Den ulike sammensetningen av turistkonsumet forklares i hovedsak av hvilke overnattingskategorier og nasjonaliteter som dominerer. Dersom private overnattinger preger gjestedøgnene i et fylke vil det avspeile seg i sammensetningen av turistkonsumet. I de neste tabellene viser vi hvordan det fylkesvise turistkonsumet fordeler seg på de fire konsumentgruppene vi har delt turistene inn i.

Fylkesfordelingen viser at spredningen over de ulike fylkene er stor. Tabell 4.8 viser at turistkonsumet i Oslo og Akershus utgjorde 19 710 millioner kroner i

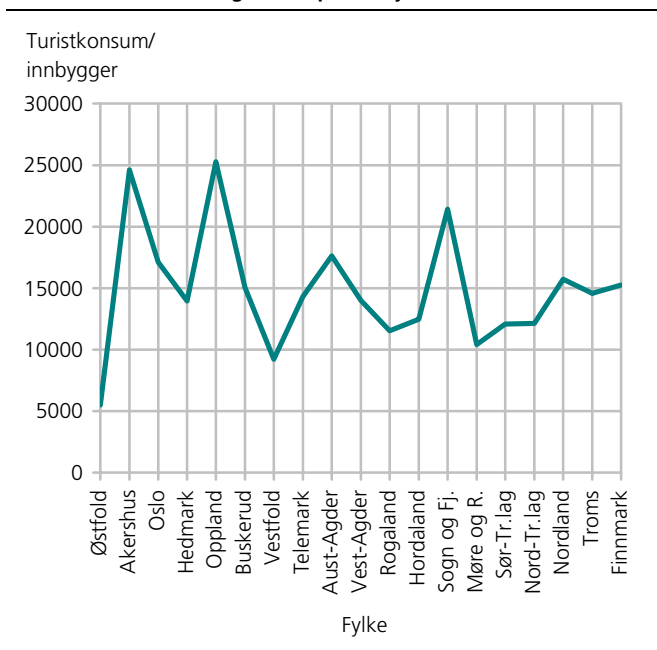
1997. Dette utgjør nesten 30 prosent av samlet turistkonsum på 66 103 millioner kroner. Denne store andelen skyldes i hovedsak konsum av transporttjenester, spesielt i tilknytning til hovedflyplassen.

Riktignok har denne regionen en vesentlig andel av gjestedøgnene i Norge, men turistkonsumet av overnattingstjenester viser at Oslo og Akershus ikke har

tilsvarende stor andel av dette konsumet. Bakgrunnsberegningene viser at denne andelen var 24 prosent, og det utgjør i overkant av 2 000 millioner kroner.

Finmark hadde lavest turistkonsum i 1997. Fordi befolkningsskonsentrasjonen er så ulik i de norske fylkene har vi valgt til slutt å beregne turistkonsum pr. innbygger i hvert fylke. Tallene er presentert i figur 4.4.

Figur 4.4. Turistkonsum pr. innbygger i 1997, fordelt på fylke. Nettoføring av turoperatørtjenester

Beregningene viser et gjennomsnittlig turistkonsum pr. innbygger på 14 964 kroner i 1997. Vi ser at Finmark ikke lenger ligger lavest, men har et turistkonsum pr. innbygger som ligger over landsgjennomsnittet.

Turistkonsum pr. innbygger viser store variasjoner mellom fylkene, og fordeler seg noe annerledes enn samlet turistkonsum. Akershus og Oppland er dominerende i begge fordelingene, mens Hordaland og Rogaland som har en vesentlig andel av turistkonsumet på landsbasis ligger under landsgjennomsnittet for turistkonsum pr. innbygger. For Sogn og Fjordane er det motsatt. Målt i turistkonsum pr. innbygger er Sogn og Fjordane det tredje største fylket med et gjennomsnittlig turistkonsum pr. innbygger på 21 422 kroner.

Fordeling av konsum av reiselivsproduktene

I de to neste tabellene er fylkesfordelingene slik de er presentert i tabell 4.8 videre inndelt på typer av utgifter. Vi har presentert en fylkesfordeling av reiselivsproduktene i tabell 4.9 og fylkesfordelt turistkonsum av andre varer og tjenester i tabell 4.10.

Tabell 4.8. Fylkesfordeling av samlet turistkonsum, fordelt på konsumentgruppe. 1997. Mill.kr

	Samlet turistkonsum, nettoføring				SUM UT+UF+NT+NF
	UT	UF	NT	NF	
Total	12 636	6 433	34 668	12 366	66 103
Østfold	274	41	938	88	1 341
Akershus	1 019	639	4 862	4 647	11 166
Oslo	1 235	2 699	3 128	1 482	8 544
Hedmark	827	110	1 561	100	2 598
Oppland	1 043	405	2 884	269	4 601
Buskerud	689	276	2 298	245	3 508
Vestfold	205	73	1 378	271	1 927
Telemark	430	122	1 603	193	2 348
Aust-Agder	323	77	1 264	121	1 784
Vest-Agder	450	92	1 319	275	2 137
Rogaland	862	504	1 940	901	4 207
Hordaland	1 620	525	2 212	990	5 348
Sogn og Fjordane	979	151	1 035	144	2 309
Møre og Romsdal	643	132	1 409	334	2 518
Sør-Trøndelag	465	139	2 238	291	3 132
Nord-Trøndelag	187	57	973	321	1 539
Nordland	633	202	1 998	928	3 761
Troms	476	119	1 024	575	2 193
Finmark	277	70	603	193	1 143

Tabell 4.9: Fylkesfordelt turistkonsum av reiselivsprodukter i 1997. Mill.kr

	Turistkonsum av reiselivsprodukter, nettoføring				SUM UT+UF+NT+NF
	UT	UF	NT	NF	
Total	7 111	4 577	19 810	12 366	43 864
Østfold	120	29	419	88	656
Akershus	900	591	4 343	4 647	10 481
Oslo	937	1 819	2 381	1 482	6 620
Hedmark	307	68	644	100	1 119
Oppland	517	235	1 312	269	2 333
Buskerud	368	169	1 049	245	1 831
Vestfold	129	64	627	271	1 091
Telemark	206	77	692	193	1 168
Aust-Agder	155	57	493	121	827
Vest-Agder	208	73	626	275	1 183
Rogaland	441	362	1 125	901	2 829
Hordaland	925	390	1 224	990	3 530
Sogn og Fjordane	410	96	488	144	1 138
Møre og Romsdal	313	98	703	334	1 448
Sør-Trøndelag	262	98	1 082	291	1 732
Nord-Trøndelag	105	47	510	321	983
Nordland	386	163	1 153	928	2 629
Troms	273	94	641	575	1 583
Finnmark	148	46	298	193	685

Tabell 4.10. Fylkesfordelt turistkonsum av andre varer og tjenester i 1997. Mill.kr

	Turistkonsum av andre varer og tjenester, nettoføring				SUM UT+UF+NT+NF
	UT	UF	NT	NF	
Total	5 525	1 856	14 858	0	22 239
Østfold	154	12	519	0	685
Akershus	119	47	519	0	685
Oslo	297	880	747	0	1 924
Hedmark	520	41	918	0	1 479
Oppland	525	170	1 572	0	2 268
Buskerud	321	107	1 249	0	1 677
Vestfold	76	9	751	0	836
Telemark	224	45	911	0	1 180
Aust-Agder	167	19	771	0	957
Vest-Agder	242	19	693	0	954
Rogaland	421	142	815	0	1 378
Hordaland	695	135	988	0	1 818
Sogn og Fjordane	569	55	547	0	1 171
Møre og Romsdal	330	34	706	0	1 070
Sør-Trøndelag	203	42	1 156	0	1 400
Nord-Trøndelag	82	10	463	0	556
Nordland	248	40	845	0	1 132
Troms	203	25	383	0	611
Finnmark	130	24	305	0	458

De nasjonale tallene viser at turistkonsumet av reiselivsprodukter utgjør om lag 66 prosent av samlet turistkonsum. Nordmenn har den største andelen av samlet turistkonsum, og denne andelen er størst for konsum av reiselivsprodukter. Norske husholdninger og norske forretningsreisende har til sammen en andel på hele 73 prosent av turistkonsumet av reiselivsprodukter i 1997. Tabell 4.9 viser fylkesfordelt turistkonsum fordelt på de fire konsumentgruppene UT, UF, NT og NF.

Tabell 4.9 viser at fordelingen mellom nordmenn og utlendinger og mellom ferie- og fritid og forretningsreisende varierer mye mellom de enkelte fylkene. De fire konsumentgruppene har varierende betydning i fylkene. Mens nordmenns andel av turistkonsumet av

reiselivsprodukter på landsbasis var rundt 73 prosent var den i Sogn og Fjordane 55 prosent og i Akershus nesten 86 prosent.

Den dominerende andelen som Oslo og Akershus hadde i fordelingen av samlet turistkonsum finner vi også i fordelingen av reiselivsprodukter. Tabell 4.9 viser at turistkonsumet av reiselivsprodukter i Oslo og Akershus utgjorde 17 101 millioner kroner i 1997. Dette er i underkant av 39 prosent av summen på 43 864 millioner kroner. Av samlet turistkonsum på i alt 19 710 millioner som tilfalt denne regionen er 17 101 millioner etterspørsel som er rettet mot reiselivsprodukter. Denne store andelen skyldes, som tidligere nevnt, i hovedsak konsum av transporttjenester, spesielt i tilknytning til hovedflyplassen.

Fordeling av turistkonsumet av andre varer og tjenester

Fylkesfordelt turistkonsum av andre varer og tjenester er vist i tabell 4.10. Turistkonsum av varer og tjenester som ikke er klassifisert som reiselivsprodukter utgjorde totalt 22 239 millioner kroner i 1997. De tallene som er fordelt i tabell 4.10 er å finne i nederste delen av tabell 4.6.

Her er norske husholdningers turistkonsum av mat-varer og klær og skotøy også inkludert, selv om dette i henhold til de prinsipielle retningslinjer ikke skal være inkludert i de nasjonale tallene, jf. diskusjonen under punkt 4.3.

Vi ser for det første at kolonnen for NF består av bare nuller. Det skyldes behandlingen av norske forretningsreisende i nasjonalregnskapet og NR-TUR. Dette er omtalt under punkt 4.3 i dette kapittelet. En mulig utvidelse av fordelingen slik den er presentert i tabellen over kunne vært å dele norske husholdninger

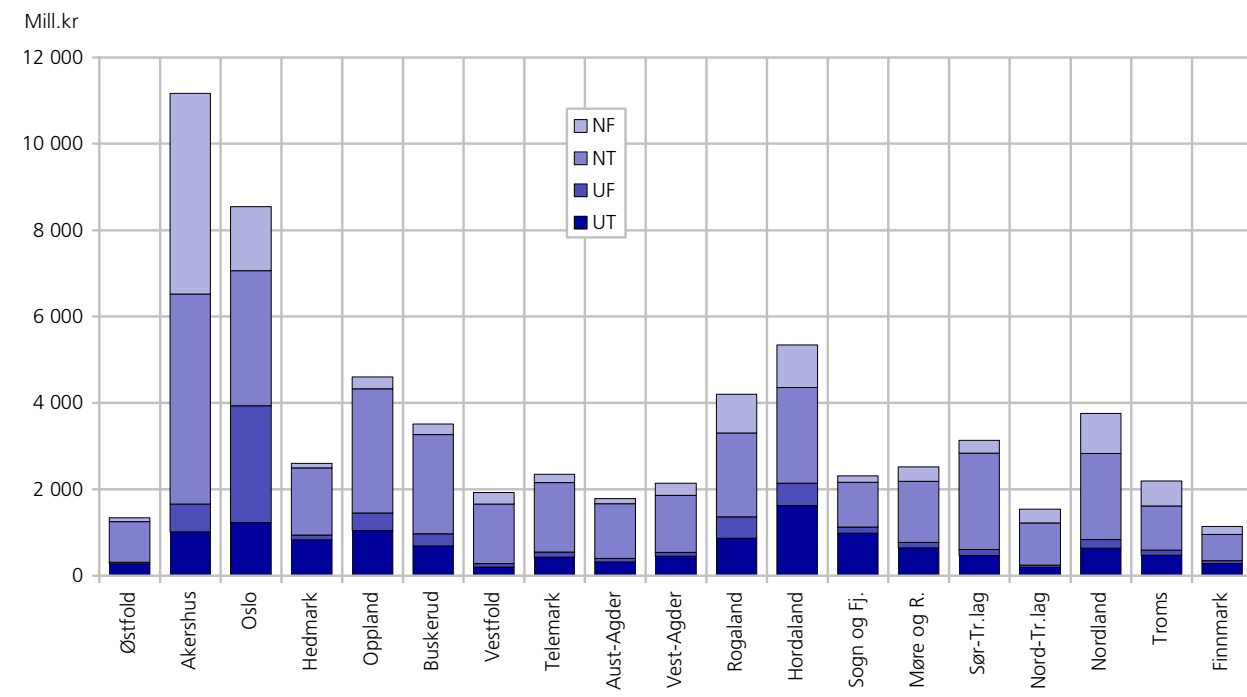
inn i to grupper; ferie- og fritidsreiser og private utgifter på forretningsreise.

Den øverste raden viser at norske husholdninger står for 67 prosent av turistkonsumet av andre varer og tjenester på landsbasis. Dette forholdet varierer mellom 39 og 90 prosent i de ulike fylkene. Norske husholdningers andel er lavest i Oslo og høyest i Vestfold.

Til slutt vil vi presentere fylkesfordelt turistkonsum i figur 4.5. Figuren viser samlet turistkonsum fordelt på fylke.

Kapittel 3 omhandler fylkesfordelingen av produksjonen i NR-TUR. Produksjonstallene er ikke direkte sammenlignbare med konsumtallene. Det skyldes at vi i nasjonalregnskapet bruker ulike verdsett. Produksjonen måles i nasjonalregnskapet i basisverdi og konsumet måles i kjøpverdi, dvs. den verdien konsumenten betaler for produktene.

Figur 4.5. Fylkesfordelt totalt turistkonsum 1997. . Nettoføring av turoperatørtjenester. Mill.kr

Referanser

Dypedal, Petter (2002): Rapport under utgivelse, TØI.

Edvardsen, Hege Marie (2001): Hovedstadsregionens plass i den regionale arbeidsdeling, Delrapport 2001, Statistisk sentralbyrå.

Eurostat (1995): *Regional accounts methods – Gross value-added and gross fixed capital formation by activity*. Statistical document theme 1 (General statistics) Series E: Methods. Office for official Publications of the European Communities, Luxembourg 1995.

Eurostat (1996): European System of Account ESA 1995, Luxembourg 1996.

Eurostat, IMF, OECD, FN, Verdensbanken (1993): *System of National Accounts 1993 (SNA93)*. Brussels/Luxembourg, New York, Paris, Washington, D.C.

Eurostat, OECD, FN og WTO (2001): Tourism Satellite Account: Recommended Methodological Framework.

Evensen, Trude Nygård (1999): *Turismens betydning for norsk økonomi, satellittregnskap for turisme 1988-1995*, Rapport 99/21, Statistisk sentralbyrå.

Evensen, Trude Nygård og Knut Ø. Sørensen (1997): *Turismens økonomiske betydning for Norge, belyst ved nasjonalregnskapets satellittregnskap for turisme*, Rapport 97/22, Statistisk sentralbyrå.

Haukeland, Jan Vidar og Berit Grue (1996): *Turistenes forbruk i Norge sommeren 1995*. TØI, rapport 320/1996.

Johansen, Steinar (2002): Rapport under utgivelse, NIBR.

Statistisk sentralbyrå (1999): *Det europeiske nasjonalregnskapssystem, ENS 1995*, NOS C 522

Statistisk sentralbyrå (2000): *Nasjonalregnskapsstatistikk 1992-1999*, NOS C 629

WTO (1994): *Recommendations on Tourism Statistics*, United Nations and World Tourism Organisation Statistical Papers Series M, 83, New York.

Begreper og definisjoner i nasjonalregnskapet

SNA

System of National Accounts. Internasjonal standard for nasjonalregnskap. SNA 1993, som er den siste versjonen, er utarbeidet av FN, OECD, IMF, Verdensbanken og EU/Eurostat i fellesskap. I perioden 1973-1994 bygde det norske nasjonalregnskapet på SNA 1968.

ESA/ENS

European System of National and Regional Accounts. ESA 1995 er den internasjonale standarden som gjelder for utarbeidelse av nasjonalregnskapet i EU- og EØS-land med virkning fra 1999. Det europeiske nasjonalregnskapssystem ENS 1995 er den norske betegnelsen (norsk oversettelse av ESA 1995 er publisert av SSB i NOS C 522). ENS 1995 bygger på de samme definisjoner som SNA 1993, men framstiller retningslinjene på en alternativ måte. Norge er forpliktet til å følge ENS 1995 som en del av EØS-samarbeidet, og de første tallene etter disse retningslinjene ble publisert i 1995.

Kontoplan

Kontoplanen inneholder en opplisting av alle kontospesifikasjoner i nasjonalregnskapet, det vil si produksjonskonti, konsumkonti mv. Kontoplanen er basert på de internasjonale nasjonalregnskapsstandardene SNA 1993 og ENS 1995 (ESA 1995). Kontoplanen gir ramme og innhold for produksjon av nasjonalregnskapsstatistikk. Kontoplanen inneholder også en rekke grupperinger for ulike størrelser i nasjonalregnskapet.

Næring

Alle lokale bransjeenheter (bedrifter) som utøver samme eller lignende aktivitet, utgjør en næring. Næringsinndelingen i nasjonalregnskapet er basert på SSBs Standard for næringsgruppering SN94, som bygger på EU-standardene NACE Rev.1 (Nomenclature générale des Activités économiques dans les Communautés Européennes). Årsregnskapet i nasjonalregnskapet utarbeides på et nivå som tilsvarende om lag 180 næringer. Alle hovedkategoriene av produksjonsvirksomhet, det vil si markedsrettet virksomhet, produksjon for eget bruk og annen ikke-markedsrettet virksomhet (fordelt på statsforvaltning, kommuneforvaltning og ideelle organisasjoner), er næringsgruppert.

Kvartalsregnskapet inneholder om lag 60 næringer. Nasjonalregnskapet inneholder flere aggregeringsnivåer for publiserings- og rapporteringsformål med utgangspunkt i de detaljerte næringsinndelingene i årsregnskapet og kvartalsregnskapet.

Produkter

Varer og tjenester som skapes innenfor det som er definert som produksjonsavgrensningen i nasjonalregnskapet. Produktgrupperingen er basert på EUs sentrale produktklassifikasjon CPA (Statistical Classification of Products by Activity in the European Community). CPA er en produktgruppering etter næring, dvs. karakteristiske produkter innenfor hver næring, og som er knyttet til standarden for næringsgruppering NACE Rev. 1. I det norske nasjonalregnskapet inneholder årsregnskapet om lag 680 varer og 300 tjenester, utenom de produkter som er innført av rent tekniske årsaker.

Verdisett

Tilgang av produkter verdsettes i basisverdi og produsentverdi, anvendelse av produkter verdsettes i kjøperverdi. Kjøperverdien er den verdien kjøperen faktisk betaler for produktene, inklusive eventuelle produktskatter minus produktsubsidier, og inklusive eventuelle transportkostnader som betales separat av kjøperen. Fratrekkelig inngående merverdiavgift er ikke inkludert i kjøperverdien. Eksport verdsettes til fob, import verdsettes til cif (for internasjonal rapportering beregnes også total import til fob).

Basisverdi

Produktmengde målt til basispris, det vil si pris etter at tilhørende produktskatter er trukket fra og produktsubsidier er lagt til produksjon som er observert i produsentpris. Produksjon og bruttoprodukt i næringene publiseres i basisverdi, som også anbefales i SNA 1993 og ENS 1995. Ved denne publisering må produktskatter og produktsubsidier ikke er fordelt på næring, men må legges til/trekkes fra summen av bruttoproduktet i næringene for å komme fram til bruttonasjonalprodukt målt i markedsverdi.

Statistiske avvik

I arbeidet med årsregnskapet i nasjonalregnskapet gjennomføres det en avstemming av tilgang og anvendelse på detaljert produktnivå. Fra disse beregningene framkommer posten "lagerendring og statistiske avvik".

På tilsvarende måte som årsregnskapet inneholder også det kvartalsvise nasjonalregnskapet (KNR) på anvendelsessiden en post for "lagerendring og statistiske avvik", framkommet som summen av avvikene mellom tilgang og anvendelse for de ulike produktene i regnskapet. Fordi produktbalanseringen i KNR skjer på en mer automatisert måte, vil denne posten i KNR også kunne inneholde tjenestestrømmer (i årsregnskapet bare varestrømmer).

Tabeller som viser bruttoprodukt etter næring fra KNR inneholder dessuten en post "statistiske avvik", som framkommer som differansen mellom samlet beregnet sluttanvendelse minus import og foreløpig beregnet bruttonasjonalprodukt. Målt i faste priser vil denne posten være null. Målt i løpende priser vil det normalt framkomme et tall forskjellig fra null på grunn av mindre unøyaktigheter i beregningen av prisene for de ulike produktene.

Tilgangs- og anvendelsestabeller og kryssløpstabeller

Tilgangs- og anvendelsestabeller gir en tallmessig oversikt over tilgang og anvendelse av varer og tjenester i hele økonomien. Tilgangstabellen viser tilgangen av varer og tjenester (produkter) fra innenlandsk produksjon i de respektive næringer og fra import. Anvendelsestabellen viser anvendelsen av produkter til produktinnsats i næringene og til sluttanvendelse (konsum, investering, eksport). Kvadratiske kryssløpstabeller viser leveransene fra hver næring til andre næringer og til sluttanvendelse, basert på visse forutsetninger.

Bruttonasjonalprodukt (BNP)

BNP er en indikator for samlet verdiskaping i et land, og gir samtidig uttrykk for opptjent bruttoinntekt fra innenlandsk produksjon. BNP tilsvarende den engelske forkortelsen GDP (Gross Domestic Product). BNP kan defineres og bestemmes ut fra tre ulike hovedmetoder (se de tre definisjonsblokkene nedenfor): henholdsvis produksjonsmetoden (I), utgiftsmetoden (II) og inntektsmetoden (III). I første blokk kan størrelsen "korreksjon for FISIM" alternativt inngå i produktinnsats, og i driftsresultat i tredje blokk.

(I)

= Produksjon (basisverdi) - Produktinnsats (kjøpverdi) + Produktskatter - Produktsubsidier - Korreksjon for FISIM

= Produksjon (produsentverdi) - Produktinnsats (kjøpverdi) + Importskatter + Merverdiavgift + Investeringsavgift + Toll - Korreksjon for FISIM

= Bruttoprodukt i alt (basisverdi) + Produktskatter - Produktsubsidier - Korreksjon for FISIM

= Bruttoprodukt i alt (produsentverdi) + Importskatter + Merverdiavgift + Investeringsavgift + Toll - Korreksjon for FISIM

(II)

= Konsum i alt + Bruttoinvestering i fast realkapital + Lagerendring + Eksport - Import

= Sluttanvendelse i alt - Import

= Innenlandsk sluttanvendelse i alt + Eksport - Import

(III)

= Lønnskostnader + Driftsresultat + Kapitalslit + Produksjonsskatter - Produksjonssubsidier - Korreksjon for FISIM

Produksjon

Verdien av varer og tjenester fra produksjonsaktivitet, dvs. fra markedsrettet virksomhet, produksjon for eget bruk og ikke-markedsrettet virksomhet i offentlig forvaltning og i ideelle organisasjoner.

Produksjon av varer og tjenester må ikke forveksles med salg av varer og tjenester. Produktskatter og produktsubsidier regnes ikke med under produksjon når denne beregnes til basisverdi, men som tillegg til samlet bruttoprodukt i næringene for å kunne beregne BNP.

I offentlig forvaltning og annen ikke-markedsrettet virksomhet bestemmes produksjon som sum lønnskostnader, netto produksjonsskatter, kapitalslit og produktinnsats.

Produktinnsats

Verdien av anvendte innsatsvarer og -tjenester i produksjonsaktivitet, unntatt kapitalslit (bruk av fast realkapital). Tidligere betegnet som "vareinnsats".

Det foreligger mer presise definisjoner, i første rekke for avgrensningene mot bruttoinvestering i fast realkapital og mot lønnskostnader. Produktinnsatsen gjelder anvendte (forbrukte), og ikke innkjøpte, varer og tjenester.

Produktskatter

Overføringer fra innenlandske produsenter til offentlig forvaltning i form av skatter og avgifter som varierer i takt med produksjonen av produkter, eller er knyttet til produkter på annen måte. De viktigste produktskatter er merverdiavgift, investeringsavgift, bilavgift og bensinavgift. Tidligere betegnet som "varetilknyttede avgifter".

Produktsubsidier

Overføringer fra offentlig forvaltning til innenlandske produsenter og som varierer i takt med produksjonen av produkter, eller er knyttet til produkter på annen måte. Tidligere betegnet som "varetilknyttede subsidier".

Bruttoprodukt

Verdiskaping og opptjent bruttoinntekt fra innenlandsk produksjon i en næring eller sektor (eller totalt for alle næringer/sektorer), avledet og definert som produksjon minus produktinnsats.

I offentlig forvaltning og annen ikke-markedsrettet virksomhet bestemmes bruttoprodukt som sum lønnskostnader, netto produksjonsskatter og kapitalslit.

Boligtjenester

Husholdninger som bor i selveide boliger oppfattes som produsenter av boligtjenester, som de selv konsumerer. Dette er produksjon for eget bruk i

næringen boligjenester, egen bolig, som inngår som en del av konsum i husholdningene. Boligtjenestene for selveiere beregnes ("imputeres") i nasjonalregnskapet ut fra observerte husleier som betales for tilsvarende boliger på leiemarkedet. I denne sammenhengen regnes også beboere i borettslag, aksjeleiligheter og sameiere som selveiere. For husholdninger som bor i leide boliger, er konsumet av boligjenester den betalte husleien. Disse boligjenestene produseres av boligens eier, og er karakteristisk produksjon for næringen eiendomsdrift.

Personlig tjenesteyting

Næringsaggregat som omfatter markedsrettet produksjon innenfor bil- og husholdsreparasjoner, undervisning, helse, sosial omsorg, kultur, sport, lotteri, frisørvirksomhet, lønnet husarbeid mv.

Tilgang i alt

= Produksjon (basisverdi) + Produktskatter - Produktsubsidier + Import
 = Produksjon (produsentverdi) + Importskatter + Merverdiavgift + Investeringsavgift + Toll + Import

Sluttanvendelseskomponenter

Omfatter konsum (i husholdninger, ideelle organisasjoner og offentlig forvaltning), bruttoinvestering i fast realkapital, lagerendring og eksport.

Anvendelse i alt

= Konsum i alt + Bruttoinvestering i fast realkapital + Lagerendring + Eksport + Produktinnsats
 = Sluttanvendelse i alt + Produktinnsats
 = Innenlandsk anvendelse i alt + Eksport
 = Innenlandsk sluttanvendelse i alt + Produktinnsats + Eksport

Sluttanvendelse i alt

= Konsum i alt + Bruttoinvestering i fast realkapital + Lagerendring + Eksport

Konsum i alt

= Konsum i husholdninger + Konsum i ideelle organisasjoner + Konsum i statsforvaltningen + Konsum i kommuneforvaltningen
 = Personlig konsum + Kollektivt konsum

Førstnevnte relasjon definerer totale konsumutgifter i sektorene. Den andre definisjonen summerer opp totale konsumanskaffelser gjennom personlig konsum i husholdningene (individuell konsum uavhengig av hvilke sektorer som bærer konsumutgiftene) og kollektivt konsum i offentlig forvaltning.

Konsumvarer; varige, halv-varige og ikke-varige

Varige og halv-varige konsumvarer ("durables") er definert som konsumvarer som kan brukes flere ganger eller kontinuerlig over en periode på ett år eller lenger. Som varige konsumvarer regnes bl.a. møbler, komfyrer, kjøleskap, vaskemaskiner, motorkjøretøyer, TV, musikkapparat, EDB-utstyr, ur og smykker. Gruppen halv-varige konsumvarer omfatter bl.a. klær, skotøy, kjøkkenutstyr, sportsutstyr og bøker. Ikke-varige konsumvarer inkluderer matvarer, drikkevarer, tobakk, legemidler, bensin, kosmetikk, aviser mv.

Konsum i husholdninger

Husholdningenes utgifter til konsum, dvs. til anskaffelser av varer og tjenester for konsumformål.

Varige og halv-varige konsumvarer - bortsett fra boliganskaffelser og verdigjenstander - regnes som konsumert i den perioden de blir anskaffet. Boliganskaffelser regnes som bruttoinvestering i fast realkapital, men over levetiden beregnes boligjenester som inngår løpende i konsum i husholdninger. Husholdningenes anskaffelser av verdigjenstander (antikviteter, kunstgjenstander mv.) regnes som bruttoinvestering.

Personlig konsum

= Konsum i husholdninger + Konsum i ideelle organisasjoner + Individuelle konsumutgifter i statsforvaltningen + Individuelle konsumutgifter i kommuneforvaltningen

Alt personlig konsum tilordnes husholdninger, dvs. bare husholdninger har anskaffelser i form av individuelt konsum.

Eksport av varer og tjenester

Verdien av varer og tjenester levert til utlandet.

Import av varer og tjenester

Verdien av varer og tjenester mottatt fra utlandet.

Vare- og tjenestebalansen

= Eksport av varer og tjenester - Import av varer og tjenester

Eksportoverskudd

Se vare- og tjenestebalansen.

Vedlegg B

Tabeller fra NR-TUR

Tabell B1. Samlet turistkonsum i Norge.¹ 1996-2000. Mill.kr

	1996	1997	1998*	1999*	2000*
Reiselivsprodukter					
Overnattings tjenester	7 960	8 489	9 106	9 364	8 844
Av dette					
Hoteltjenester	6 871	7 423	8 095	8 352	7 872
Serveringstjenester	7 712	8 341	8 975	9 071	9 043
Passasjertransporttjenester	18 209	19 384	21 269	23 396	25 482
Av dette					
Transport m. jernbane og sporvei	1 291	1 306	1 361	1 721	1 825
Transport m. rutebil og drosje	2 145	2 114	1 987	2 092	2 385
Transport m. skip, ferge, innenriks	797	878	972	1 026	1 074
Transport m. skip, ferge, utenriks	2 574	2 813	3 125	3 421	3 695
Transport m. fly	11 402	12 273	13 824	15 137	16 503
Reisebyrå- og turoperatørtjenester, samt utleie av biler	7 006	7 632	8 431	8 882	9 309
Museumstjenester, turistrelaterte sportsaktiviteter etc.	1 426	1 442	1 487	1 504	1 592
<i>Reiselivsprodukter i alt</i>	<i>42 313</i>	<i>45 288</i>	<i>49 268</i>	<i>52 218</i>	<i>54 269</i>
Turistkonsum av andre varer og tjenester					
Matvarer, drikkevarer og tobakk	2 829	2 968	3 000	3 061	3 436
Klær og skotøy	702	702	710	724	813
Suvenirer, kart mv.	819	858	885	885	963
Transportutgifter ellers	5 789	5 984	6 213	6 497	7 190
Av dette					
Bensin og olje	5 315	5 503	5 716	5 980	6 626
Andre varer og tjenester	6 363	6 648	7 028	7 071	7 830
<i>Turistkonsum ellers i alt</i>	<i>16 502</i>	<i>17 160</i>	<i>17 836</i>	<i>18 237</i>	<i>20 232</i>
Turistkonsum i alt	58 815	62 448	67 103	70 455	74 501

¹ Omfatter norske husholdningers turistkonsum i Norge, utlendingers turistkonsum i Norge og norske næringers utgifter til forretningsreiser i Norge.

Tabell B2. Utlendingenes turistkonsum i Norge. 1995-2000. Millioner kroner

	1995	1996	1997	1998*	1999*	2000*
Reiselivsprodukter						
Overnattings tjenester	3 343	3 441	3 560	3 754	3 852	3 571
Av dette						
Hoteltjenester	2 866	2 974	3 038	3 240	3 353	3 103
Serveringstjenester	3 085	3 197	3 287	3 466	3 557	3 297
Passasjertransporttjenester	4 259	4 504	4 294	4 729	5 216	5 647
Av dette						
Transport m. jernbane og sporvei	373	361	370	384	484	513
Transport m. rutebil og drosje	241	243	236	222	234	266
Transport m. skip, ferge, innenriks	333	363	364	403	426	447
Transport m. skip, ferge, utenriks	1 334	1 452	1 558	1 731	1 894	2 046
Transport m. fly	1 978	2 085	1 766	1 989	2 178	2 375
Reisebyrå- og turoperatørtjenester, samt utleie av biler	70	80	80	81	82	93
Museumstjenester, turistrelaterte sportsaktiviteter etc.	458	464	467	472	482	541
<i>Reiselivsprodukter i alt</i>	<i>11 215</i>	<i>11 686</i>	<i>11 688</i>	<i>12 503</i>	<i>13 189</i>	<i>13 148</i>
Turistkonsum av andre varer og tjenester						
Matvarer, drikkevarer og tobakk	2 750	2 829	2 968	3 000	3 061	3 436
Klær og skotøy	699	702	702	710	724	813
Suvenirer, kart mv.	556	579	583	589	601	675
Transportutgifter ellers	1 561	1 635	1 755	1 774	1 810	2 032
Av dette						
Bensin og olje	1 436	1 510	1 630	1 648	1 681	1 887
Andre varer og tjenester	1 310	1 352	1 373	1 388	1 416	1 590
<i>Turistkonsum ellers i alt</i>	<i>6 876</i>	<i>7 097</i>	<i>7 381</i>	<i>7 460</i>	<i>7 611</i>	<i>8 545</i>
Turistkonsum i alt	18 091	18 783	19 069	19 963	20 800	21 694

Tabell B3. Norske husholdningers turistkonsum i Norge. 1995-2000. Mill.kr

	1995	1996	1997	1998*	1999*	2000*
Reiselivsprodukter						
Overnattingstjenester	2 143	2 342	2 503	2 644	2 730	2 671
Av dette						
Hoteltjenester	1 632	1 720	1 959	2 146	2 217	2 167
Serveringstjenester	3 304	3 446	3 866	4 213	4 218	4 395
Passasjertransporttjenester	5 617	5 486	6 338	6 796	7 519	8 203
Av dette						
Transport m. jernbane og sporvei	753	726	861	898	1 137	1 206
Transport m. rutebil og drosje	1 276	1 298	1 375	1 292	1 361	1 551
Transport m. skip, ferge, innenriks	413	428	488	540	570	596
Transport m. skip, ferge, utenriks	299	277	330	367	401	433
Transport m. fly	2 876	2 757	3 284	3 699	4 050	4 416
Reisebyrå- og turoperatørtjenester, samt utleie av biler	6 078	6 926	7 552	8 350	8 800	9 216
Museumstjenester, turistrelaterte sportsaktiviteter etc.	920	962	975	1 015	1 023	1 051
<i>Reiselivsprodukter i alt</i>	<i>18 062</i>	<i>19 162</i>	<i>21 234</i>	<i>23 018</i>	<i>24 290</i>	<i>25 536</i>
Turistkonsum av andre varer og tjenester						
Matvarer, drikkevarer og tobakk	0	0	0	0	0	0
Klær og skotøy	0	0	0	0	0	0
Suvenirer, kart mv.	234	240	275	296	284	288
Transportutgifter ellers	4 062	4 154	4 229	4 439	4 688	5 158
Av dette						
Bensin og olje	3 729	3 805	3 873	4 069	4 299	4 738
Andre varer og tjenester	4 836	5 011	5 275	5 640	5 655	6 240
<i>Turistkonsum ellers i alt</i>	<i>9 132</i>	<i>9 405</i>	<i>9 779</i>	<i>10 375</i>	<i>10 626</i>	<i>11 686</i>
Turistkonsum i alt	27 194	28 567	31 013	33 393	34 916	37 222

Tabell B4. Norske næringers utgifter til forretningsreiser i Norge. 1995-2000. Mill.kr

	1995	1996	1997	1998*	1999*	2000*
Reiselivsprodukter						
Overnattingstjenester	1 990	2 177	2 426	2 708	2 782	2 602
Av dette						
Hoteltjenester	1 990	2 177	2 426	2 708	2 782	2 602
Serveringstjenester	861	1 069	1 188	1 295	1 296	1 351
Passasjertransporttjenester	7 692	8 219	8 752	9 744	10 661	11 632
Av dette						
Transport m. jernbane og sporvei	223	204	75	78	100	106
Transport m. rutebil og drosje	646	604	503	473	498	567
Transport m. skip, ferge, innenriks	2	6	26	29	30	32
Transport m. skip, ferge, utenriks	703	845	925	1 028	1 125	1 215
Transport m. fly	6 118	6 560	7 223	8 136	8 908	9 712
Reisebyrå- og turoperatørtjenester, samt utleie av biler	0	0	0	0	0	0
Museumstjenester, turistrelaterte sportsaktiviteter etc.	0	0	0	0	0	0
<i>Reiselivsprodukter i alt</i>	<i>10 543</i>	<i>11 465</i>	<i>12 366</i>	<i>13 747</i>	<i>14 739</i>	<i>15 585</i>
Turistkonsum av andre varer og tjenester						
Turistkonsum ellers i alt	0	0	0	0	0	0
Turistkonsum i alt	10 543	11 465	12 366	13 747	14 739	15 585

Tabell B5. Produksjon i reiselivsnæringene. Basisverdi. 1990-2000. Mill.kr

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998*	1999*	2000*
Hotell- og restaurantvirksomhet	22 379	23 165	23 125	24 589	25 753	28 296	30 889	33 597	35 755	36 130
Transport m. jernbane, sporvei og forstadsbane	5 036	5 472	5 334	5 920	5 918	6 282	6 852	7 183	7 596	8 248
Transport med rutebil og drosjebil	7 901	8 030	8 345	8 723	8 901	9 285	9 690	9 107	9 590	10 391
Utenriks sjøfart, passasjertransport	2 340	2 434	2 831	2 777	2 911	3 034	3 271	3 719	3 764	4 082
Innenriks sjøfart	4 515	4 383	4 503	4 562	4 500	4 719	4 954	5 272	5 659	6 295
Lufttransport	12 991	13 087	14 327	14 394	15 465	16 884	17 531	18 855	19 827	21 863
Reisebyråvirksomhet mv.	4 700	5 919	7 397	7 623	8 600	9 750	10 900	10 881	12 962	15 638
Utleie av transportmidler	481	446	648	1 040	1 280	1 463	1 742	2 016	2 176	2 335
Underholdning, nyheter og kultur	9 660	10 340	10 982	11 518	12 042	12 576	13 176	13 933	14 569	15 563
Sport og annen fritidsvirksomhet	589	631	629	638	685	704	706	758	804	884
<i>Reiselivsnæringene i alt</i>	<i>70 592</i>	<i>73 907</i>	<i>78 121</i>	<i>81 784</i>	<i>86 055</i>	<i>92 993</i>	<i>99 711</i>	<i>105 321</i>	<i>112 703</i>	<i>121 429</i>
Norsk produksjon i alt	1 311 023	1 336 990	1 389 861	1 465 886	1 553 232	1 688 561	1 828 518	1 883 568	1 985 040	2 284 494
Reiselivsnæringenes andel av alle næringer. Prosent	5,4	5,5	5,6	5,6	5,5	5,5	5,5	5,6	5,7	5,3

Tabell B6. Produksjon i reiselivsnæringene. Basisverdi. 1990-2000. Mill.kr, faste 1997-priser

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998*	1999*	2000*
Hotell- og restaurantvirksomhet	25 864	25 758	24 994	26 238	26 972	28 991	30 889	32 100	32 867	32 160
Transport m. jernbane, sporvei og forstadsbane	5 772	6 083	5 875	6 384	6 245	6 435	6 852	6 967	7 059	7 345
Transport med rutebil og drosjebil	9 370	9 323	9 443	9 687	9 409	9 525	9 690	8 942	9 007	8 990
Utenriks sjøfart, passasjertransport	2 393	2 442	2 911	3 052	3 132	3 115	3 271	3 467	3 287	3 286
Innenriks sjøfart	5 007	4 851	4 913	4 899	4 778	4 861	4 954	5 162	5 345	5 404
Lufttransport	14 728	14 625	15 703	15 561	16 385	17 364	17 531	17 857	18 195	17 778
Reisebyråvirksomhet mv.	5 162	6 356	7 821	8 256	9 095	10 000	10 900	10 497	11 802	13 425
Utleie av transportmidler	571	519	747	1 176	1 393	1 532	1 742	1 924	2 006	2 064
Underholdning, nyheter og kultur	11 037	11 699	12 337	12 664	12 748	12 871	13 176	13 278	13 420	13 610
Sport og annen fritidsvirksomhet	666	706	689	691	723	723	706	727	745	771
<i>Reiselivsnæringene i alt</i>	<i>80 437</i>	<i>82 276</i>	<i>85 424</i>	<i>88 594</i>	<i>90 875</i>	<i>95 418</i>	<i>99 711</i>	<i>100 921</i>	<i>103 733</i>	<i>104 833</i>
Norsk produksjon i alt	1 440 230	1 481 380	1 523 399	1 600 719	1 653 708	1 732 274	1 828 518	1 882 531	1 899 856	1 934 427

* Foreløpige tall.

Tabell B7. Bruttoprodukt i reiselivsnæringene. Basisverdi. 1990-2000. Mill.kr

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998*	1999*	2000*
Hotell- og restaurantvirksomhet	10 421	10 271	10 406	11 064	11 263	12 180	13 298	14 759	16 060	16 306
Transport m. jernbane, sporvei og forstadsbane	1 846	1 404	1 869	1 818	1 818	1 796	2 037	2 537	2 861	3 073
Transport med rutebil og drosjebil	4 657	4 749	4 846	5 118	5 530	5 738	5 957	5 927	6 641	6 844
Utenriks sjøfart, passasjertransport	1 077	1 222	1 284	1 248	1 326	1 364	1 461	1 730	1 786	1 548
Innenriks sjøfart	2 138	1 968	2 004	2 009	1 999	2 073	2 060	2 260	2 338	2 614
Lufttransport	5 023	5 334	5 240	4 399	4 982	5 587	5 216	6 399	6 668	6 309
Reisebyråvirksomhet mv.	1 094	1 088	1 953	2 019	2 288	2 625	2 937	2 864	3 423	4 074
Utleie av transportmidler	342	317	470	754	947	1 082	1 288	1 503	1 637	1 759
Underholdning, nyheter og kultur	6 242	6 645	7 036	7 296	7 583	7 934	8 310	8 957	9 528	10 358
Sport og annen fritidsvirksomhet	369	395	390	395	424	436	438	477	513	573
<i>Reiselivsnæringene i alt</i>	<i>33 209</i>	<i>33 393</i>	<i>35 498</i>	<i>36 120</i>	<i>38 160</i>	<i>40 815</i>	<i>43 002</i>	<i>47 413</i>	<i>51 455</i>	<i>53 457</i>
Bruttonasjonalprodukt	763 414	784 934	823 704	867 563	928 745	1 016 589	1 096 170	1 114 827	1 197 457	423 864
Reiselivsnæringenes andel av BNP. Prosent	4,4	4,3	4,3	4,2	4,1	4	3,9	4,3	4,3	3,8

Tabell B8. Bruttoprodukt i reiselivsnæringene. Basisverdi. 1990-2000. Mill.kr, faste 1997-priser

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998*	1999*	2000*
Hotell- og restaurantvirksomhet	13 401	12 001	11 163	11 996	11 966	12 358	13 298	13 785	14 061	13 758
Transport m. jernbane, sporvei og forstadsbane	2 315	1 464	2 083	1 976	1 974	1 817	2 037	2 354	2 386	2 482
Transport med rutebil og drosjebil	5 304	5 249	5 218	5 621	5 804	5 858	5 957	5 497	5 537	5 527
Utenriks sjøfart, passasjertransport	1 024	1 072	1 281	1 387	1 391	1 389	1 461	1 616	1 532	1 531
Innenriks sjøfart	2 250	2 054	2 035	2 168	2 222	2 179	2 060	2 142	2 211	2 235
Lufttransport	5 488	5 575	5 456	4 570	4 956	5 739	5 216	5 514	5 684	4 149
Reisebyråvirksomhet mv.	1 231	1 108	1 926	2 194	2 438	2 758	2 937	2 829	3 180	3 618
Utleie av transportmidler	408	371	545	854	1 032	1 132	1 288	1 420	1 478	1 521
Underholdning, nyheter og kultur	7 307	7 661	8 042	8 092	8 050	8 126	8 310	8 401	8 522	8 663
Sport og annen fritidsvirksomhet	407	441	431	433	454	450	438	451	461	477
<i>Reiselivsnæringene i alt</i>	<i>38 736</i>	<i>36 775</i>	<i>38 127</i>	<i>39 229</i>	<i>40 234</i>	<i>41 798</i>	<i>43 002</i>	<i>44 008</i>	<i>45 052</i>	<i>43 962</i>
Bruttonasjonalprodukt	858 815	886 875	911 126	961 164	998 144	1 047 019	1 096 170	1 122 733	1 134 749	1 160 528

Tabell B9. Bruttoinvesteringer i fast realkapital i reiselivsnæringene. 1990-1997. Mill.kr

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Hotell- og restaurantvirksomhet	1 429	1 201	1 286	1 469	1 565	1 792	2 001	2 553
Transport m. jernbane, sporvei og forstadsbane	531	751	833	1 319	1 290	2 361	3 585	4 102
Transport m. rutebil og drosjebil	833	999	977	958	1 070	1 167	1 270	1 287
Utenriks sjøfart, passasjertransport	485	615	399	1 425	1 382	776	776	776
Innenriks sjøfart	428	678	600	764	773	673	673	1 040
Lufttransport	2 028	2 438	1 239	391	1 369	817	1 812	1 585
Reisebyråvirksomhet mv.	21	21	28	32	33	37	42	47
Utleie av transportmidler	189	320	360	666	1 251	1 593	1 938	2 639
Underholdning, nyheter og kultur	1 058	1 182	1 510	1 307	1 228	1 340	1 494	1 700
Sport og annen fritidsvirksomhet	218	268	277	307	265	285	296	295
<i>Reiselivsnæringene i alt</i>	<i>7 220</i>	<i>8 473</i>	<i>7 509</i>	<i>8 638</i>	<i>10 226</i>	<i>10 841</i>	<i>13 887</i>	<i>16 024</i>
Norske bruttoinvesteringer i fast kapital i alt	156 210	157 426	156 340	168 202	179 371	192 518	216 217	252 094
Reiselivsnæringenes andel av bruttoinvestering i fast kapital i alt	4,6	5,4	4,8	5,1	5,7	5,6	6,4	6,4

Tabell B10. Bruttoinvesteringer i fast realkapital i reiselivsnæringene. 1990-1997. Mill.kr, faste 1997-priser

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Hotell- og restaurantvirksomhet	1 497	1 268	1 358	1 563	1 625	1 804	2 001	2 553
Transport m. jernbane, sporvei og forstadsbane	650	922	1 017	1 449	1 411	2 532	3 585	4 102
Transport m. rutebil og drosjebil	815	1 122	1 098	1 027	1 116	1 205	1 270	1 287
Utenriks sjøfart, passasjertransport	601	770	503	1 521	1 514	816	776	776
Innenriks sjøfart	526	836	701	789	788	709	673	1 040
Lufttransport	4 775	5 458	2 559	409	1 412	836	1 812	1 585
Reisebyråvirksomhet mv.	17	17	26	31	32	36	42	47
Utleie av transportmidler	199	338	375	682	1 262	1 538	1 938	2 639
Underholdning, nyheter og kultur	1 149	1 282	1 653	1 427	1 307	1 368	1 494	1 700
Sport og annen fritidsvirksomhet	249	309	317	351	293	297	296	295
<i>Reiselivsnæringene i alt</i>	<i>8 622</i>	<i>10 178</i>	<i>8 878</i>	<i>9 410</i>	<i>11 006</i>	<i>11 381</i>	<i>14 177</i>	<i>16 024</i>
Norske bruttoinvesteringer i fast kapital i alt	185 116	184 318	178 628	186 373	194 786	201 354	221 364	252 094

* Foreløpige tall.

Tabell B11. Sysselsetting i reiselivsnæringene. 1 000 normalårsverk lønnstakere og selvstendige. 1990-2000

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998*	1999*	2000*
Hotell- og restaurantvirksomhet	44,5	43,8	43,9	43,2	45,4	46,0	47,2	49,0	50,7	51,4	51,9
Transport m. jernbane, sporvei og forstadsbane	11,9	11,8	11,9	11,9	11,8	11,9	11,5	11,1	11,6	11,6	11,5
Transport m. rutebil og drosjebil	18,6	18,6	18,5	18,6	19,1	18,8	19,1	19,4	20,3	20,3	19,6
Utenriks sjøfart, passasjertransport	3,1	3,1	2,8	3,3	3,1	3,1	3,2	3,2	3,3	3,4	3,4
Innenriks sjøfart	8,9	8,6	8,3	8,4	8,5	8,6	8,7	8,7	8,9	9,1	9,1
Lufttransport	11,4	11,1	10,8	10,7	11,2	10,1	10,7	11,3	11,9	12,6	12,6
Reisebyråvirksomhet mv.	3,0	3,0	3,2	3,2	3,3	3,4	3,6	3,8	4,0	4,1	4,3
Utleie av transportmidler	0,6	0,6	0,5	0,6	0,8	0,9	1,0	1,1	1,2	1,3	1,3
Underholdning, nyheter og kultur	15,6	15,9	16,4	16,8	17,4	17,3	17,6	17,8	17,8	17,9	18
Sport og annen fritidsvirksomhet	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,3
<i>Reiselivsnæringene i alt</i>	<i>120,0</i>	<i>118,9</i>	<i>118,7</i>	<i>119,1</i>	<i>123,0</i>	<i>122,3</i>	<i>124,8</i>	<i>127,6</i>	<i>132,0</i>	<i>134,0</i>	<i>134,0</i>
Sysselsetting i alt	1 778,7	1 759,8	1 750,5	1 752,3	1 773,2	1 809,2	1 845,2	1 898,6	1 945,9	1 955,0	1 964,3
Reiselivsnæringenes andel av sysselsetting i alt. Prosent	6,7	6,8	6,8	6,8	6,9	6,8	6,8	6,7	6,8	6,9	6,8

Tabell B12. Produksjon av reiselivsprodukter. Basisverdi. 1990-1997. Mill.kr

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Overnattingstjenester	5 547	6 665	6 801	7 187	7 768	7 837	8 382	8 955
Serveringstjenester	12 575	12 600	13 224	13 146	13 694	14 725	15 596	17 270
Passasjertransport m. jernbane, sporvei og T-bane, buss og drosjebil	9 395	9 853	10 221	10 858	11 640	11 847	12 288	12 843
Innenriks og utenriks sjøfart, passasjertransport og bilferging	3 210	3 305	3 572	4 103	4 005	4 422	4 756	5 110
Passasjertransport m. fly	9 650	9 368	9 469	10 255	10 424	11 261	11 405	12 110
Turoperatør- og reisebyråtjenester samt utleie av personbiler	5 131	5 059	6 251	7 829	8 419	9 701	10 870	12 568
Fornøylesparker, sirkus, museumstjenester mv. samt turistrelatert virksomhet innenfor sport og idrett	1 517	1 686	1 809	2 051	2 091	2 184	2 292	2 358
<i>Produksjon av reiselivsprodukter i alt</i>	<i>47 025</i>	<i>48 536</i>	<i>51 347</i>	<i>55 429</i>	<i>58 041</i>	<i>61 977</i>	<i>65 589</i>	<i>71 214</i>
Norsk produksjon i alt	1 265 186	1 311 023	1 336 990	1 389 861	1 465 886	1 553 232	1 688 561	1 828 518
Andel av produksjon i alt. Prosent	3,7	3,7	3,8	4	4	4	3,9	3,9

Tabell B13. Produksjon av reiselivsprodukter. Basisverdi. 1990-1997. Mill.kr, faste 1997-priser

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Overnattingstjenester	8 425	9 628	9 301	9 379	9 908	9 748	9 328	8 955
Serveringstjenester	14 813	14 207	14 427	14 060	14 546	15 410	16 002	17 270
Passasjertransport m. jernbane, sporvei og T-bane, buss og drosjebil	11 534	11 519	11 604	12 076	12 771	12 515	12 559	12 843
Innenriks og utenriks sjøfart, passasjertransport og bilferging	3 673	3 650	3 719	4 365	4 349	4 652	4 828	5 110
Passasjertransport m. fly	11 698	10 754	10 630	11 191	11 325	11 994	11 645	12 110
Turoperatør- og reisebyråtjenester samt utleie av personbiler	5 790	5 492	6 636	8 187	8 981	10 089	11 180	12 568
Fornøylesparker, sirkus, museumstjenester mv. samt turistrelatert virksomhet innenfor sport og idrett	1 888	2 025	2 103	2 327	2 314	2 327	2 365	2 358
<i>Produksjon av reiselivsprodukter i alt</i>	<i>57 582</i>	<i>56 739</i>	<i>58 043</i>	<i>61 333</i>	<i>63 923</i>	<i>66 564</i>	<i>67 847</i>	<i>71 214</i>
Norsk produksjon i alt	1 410 620	1 440 230	1 481 380	1 523 399	1 600 719	1 653 708	1 732 274	1 828 518

* Foreløpige tall.

De sist utgitte publikasjonene i serien Rapporter*Recent publications in the series Reports*

- 2001/30 T.P. Bø: Utenlandske leger og sykepleiere i Norge. 2001. 27s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4984-8
- 2001/31 F.R. Aune: Regional og nasjonal utvikling i elektrisitetsforbruket for 2010. 2001. 36s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4986-4
- 2001/32 T.O. Thoresen: Skatt på overføringer mellom generasjoner. 2001. 39s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4987-2
- 2001/33 T. Pedersen: Tilpasning på arbeidsmarkedet for personer som går ut av status som yrkeshemmet i SOFA-søkerregisteret - 1999 og 2000. 2001. 37s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4989-9
- 2001/34 T. Pedersen: Tilpasning på arbeidsmarkedet for deltakere på ordinære arbeidsmarkedstiltak i årene 1999-2000. 2001. 18s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4990-2
- 2001/35 A. Langørgen, R. Aaberge og R. Åserud: Gruppering av kommuner etter folke-mengde og økonomiske rammebetingelser 1998. 2001. 53s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4992-9
- 2001/36 G. Haakonsen og E. Kvingedal: Utslipp til luft fra vedfyring i Norge. Utslippsfaktorer, ildstedsbestand og fyringsvaner. 2001. 51s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4994-5
- 2001/37 K. Rypdal og L-C. Zhang: Uncertainties in Emissions of Long-Range Air Pollutants. 2001. 49s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5000-5
- 2001/38 B. Kupis Frøyen og Ø. Skullerud: Avfallsregnskap for Norge. Metoder og resultater for tekstilavfall. 2001. 41s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5005-6
- 2001/39 G.I. Gundersen og O. Rognstad: Lagring og bruk av husdyrgjødsel. 2001. 47s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5007-2
- 2001/40 I. Hauge Byberg, A. Hurlen Foss og T. Noack: Gjete kongens harer- rapport fra arbeidet med å få samboerne mer innpasset i statistikken. 2001. 60s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5008-0
- 2001/41 E. Engeli og P. Schønning: Friluftsliv og tilgjengelighet- metode for beregning av nøkkeltall. 2001. 23s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5012-9
- 2001/42 G.M. Pilskog, L. Solheim og K. Ødegård: Bruk av informasjons- og kommunikasjons-teknologi i næringslivet 2000. 2001. 56s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5013-7
- 2001/43 T. Smith og S.E. Stave: Ressursinnsats, utslipp og rensing i den kommunale avløpssektoren. 2001. 64s. ISBN 82-537-5014-5
- 2002/1 E. Rønning og S. T. Vikan: Lærernes arbeidsmiljø i 1990- årene. 2002. 60s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5016-1
- 2002/2 V.V. Holst Bloch: Arealstatistikk for tettstedsnære områder 1999-2000. 2002. 37s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-5375021-8
- 2002/3 J. Lyngstad og A. Støttrup Andersen: Utvikling i boforhold 1987-1997. Rapport til Boligutvalget. 2002. 40s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5031-5
- 2002/4 E. Røed Larsen: Boligutgiftene i Norge på 1990-tallet. Systematiske observasjoner av livsfase, geografi og husholdningstype. 2002. 25s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5024-2
- 2002/5 L. Østby: Demografi, flytting og boligbehov på 1990-tallet. 2002. 48s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5029-3
- 2002/6 L.S. Stambøl: Qualification, mobility and performance in a sample of Norwegian regional labour markets. 2002. 46s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5033-1
- 2002/7 A. Finstad, G. Haakonsen og K. Rypdal: Utslipp til luft av dioksiner i Norge - Dokumentasjon av metode og resultater. 2002. 33s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5040-4
- 2002/8 A. Finstad, K. Flugsrud og K. Rypdal: Utslipp til luft fra norsk luftfart. 2002. 31s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-537-5047-1